

Kauhavan perusopetuksen opetussuunnitelma

Sisältö

1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta Kauhavalla	4
2 Perusopetus yleissivistuksen perustana	5
3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	6
4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri	7
4.1 Toimintakulttuuri	7
4.2 Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja muu eheyttäminen	8
5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Kauhavalla	9
5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö	9
5.2 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö	10
5.2.1 Kauhavan kaupungin suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista	11
5.2.1.1 Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön	12
5.2.1.2 Oppilaan velvollisuus siivota jälkensä	12
5.2.1.3 Poissaolojen seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	12
5.2.1.4 Järjestyssäännöt	13
5.2.1.5 Kurinpidolliset keinot	14
5.2.1.6 Kasvatuskeskustelu	14
5.2.1.7 Kasvatuskeskusteluportaikko	15
5.2.1.8 Tupakointirikkomus	16
5.2.1.9 Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita	17
5.2.1.10 Oikeus tarkistaa oppilaan tavarat	18
5.2.1.11 Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen	18
5.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus	18
5.4 Vuosiluokkiin sitomaton opetus	19
5.5 Yhdysluokkaopetus	20
5.6 Joustava perusopetus	20
5.7 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta	21
6 Oppimisen arviointi Kauhavalla	23
7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Kauhavalla	30
7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet	30

7.1.1 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana	31
7.2 Yleinen tuki	32
7.3 Tehostettu tuki	33
7.3.1 Pedagoginen arvio	34
7.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana	35
7.3.3 Opiskelun erityiset painoalueet	35
7.4 Erityinen tuki	36
7.4.1 Pedagoginen selvitys	37
7.4.2 Erityisen tuen päätös	38
7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)	39
7.4.4 Oppiaineen yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen	40
7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus	41
7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus	41
7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot	42
7.5.1 Tukiopetus	42
7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus	42
7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet	43
7.6 Ohjaussuunnitelma	43
8 Oppilashuolto Kauhavalla	43
8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö	44
8.1.1 Kauhavan monialainen oppilashuollon ohjausryhmä	44
8.1.2 Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä	44
8.1.3 Yksilökohtainen oppilashuolto	45
8.2 Oppilashuoltosuunnitelma	46
9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä Kauhavalla	46
9.1 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Kauhavalla	46
9.2 Opetuksen järjestäminen	47
9.3 Oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymisen tukeminen	47
12 Valinnaisuus perusopetuksessa Kauhavalla	48
12.1 Taide- ja taito-aineiden valinnaiset tunnit (T&T)	48
12.2 Valinnaiset aineet (VAL)	48
12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät	49
Liitteet	
Liite 1. Kauhavan kaupungin suunnitelma kasvatustieteiden ja kasvatustieteiden tutkimuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista	51
Liite 2. Väliarviointilomake vuosiluokilla 1, 3, 4, 5	59
Liite 3. Väliarviointilomake vuosiluokalla 2	61

Liite 4. Kauhavan oppimisen ja koulunkäynnin tuen -käsikirja	65
Liite 5. Kauhavan opiskeluhuollon käsikirja (valmistumassa)	
Liite 6. Kauhavan ohjaussuunnitelma (valmistumassa)	
Taulukot	
Taulukko 1. Arviointimuodot vuosiluokittain Kauhavalla	24
Taulukko 2. Käyttäytymisestä annettavan arvosanan kriteerit	63
Taulukko 3. Nivelvaiheiden vuosikello (päivitetään syksyllä 2016)	
Kuviot	
Kuvio 1. Kasvatuskeskusteluportaikko	54

Kauhavan perusopetuksen opetussuunnitelma

1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta Kauhavalla

Etelä-Pohjanmaalla on laadittu maakunnallinen opetussuunnitelma yhteistyössä 18 kunnan kanssa. Kauhavan kaupungin opettajat ovat voineet ilmoittautua maakunnallisiin aine- ja aiheryhmiin laatimaan Eteläpohjalaista opetussuunnitelmaa. Kauhavan kouluja koskevan yhteisen osan on laatinut Kauhavan perusopetuksen opetussuunnitelmatyön ohjausryhmä. Koulut ovat kirjanneet omat opetussuunnitelmansa maakunnallisen ja valtakunnallisen opetussuunnitelman ohjeistuksen mukaisesti. Opetussuunnitelma velvoittaa kaikkia Kauhavan kaupungin kouluja esi-, perus- ja lisäopetuksen osalta.

Kauhavan kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunta vahvistaa opetussuunnitelmat ja niiden muutokset. Lautakunta huolehtii myös siitä, että oppilaiden opetus tapahtuu säädösten ja määräysten edellyttämällä tavalla.

Kauhavan kouluissa opiskellaan yhteisen opetussuunnitelman edellyttämät asiat ja kokonaisuudet. Lisäksi koulut voivat halutessaan omissa opetussuunnitelmissaan asettaa erilaisia painotuksia niin kasvatus- kuin opetustyöhönsä.

Eteläpohjalainen ja Kauhavan kaupungin opetussuunnitelma on laadittu ja hyväksytty suomenkielellä annettavaa opetusta varten.

Kauhavan kaupungin opetussuunnitelman rakenne noudattaa valtakunnallista opetussuunnitelman rakennetta. Opetussuunnitelma julkaistaan sähköisenä tiedostona Kauhavan kaupungin kotisivulla, Peda.netissä sekä e-perusteina valtakunnallisen ja maakunnallisen opetussuunnitelman osina.

Koulut ovat laatineet omat opetussuunnitelmat yhteistyössä opettajien, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Myös luottamushenkilöt ja muut opetussuunnitelmatyöstä kiinnostuneet kuntalaiset ovat voineet olla mukana opetussuunnitelmatyössä. Oppilaiden huoltajat voivat osallistua opetussuunnitelman arviointiin.

Opetussuunnitelman laatimiseen liittyvä yhteistyö esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen kanssa sekä perusopetusta seuraava koulutusvaihetta edustavien oppilaitosten kanssa järjestetään maakunnallisen linjauksen mukaisesti.

Kauhavan kaupungin opetussuunnitelmaa täydentävät suunnitelmat:

- ◆ aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma
- ◆ opiskeluhoitosuunnitelma
- ◆ HET – Hyvä Elämä Tässä II

Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2014 - 2017

- ◆ yhdenvertaisuussuunnitelma

Jos kouluilla on käytössä muita opetussuunnitelmaa täydentäviä suunnitelmia, ne kirjataan koulun opetussuunnitelmaan.

2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Maakunnallisen opetussuunnitelman arvokeskustelut on toteutettu alkuvuodesta 2014. Kauhavalla järjestettiin yleinen keskustelutilaisuus, arvoilta. Kuntalaisilla oli mahdollisuus osallistua sähköiseen arvokyselyyn helmikuussa 2014. Oppilaat osallistuivat arvotyöhön Unelmien koulu -töillä (runo, mielipidekirjoitus tai kuvataidetyö). Oppilaiden töitä oli esillä kaupungin kirjastoissa talvella 2014. Arvotyöskentelyn pohjalta on koottu eteläpohjalaiset koulutyön arvot:

- ◆ opimme,
- ◆ tunnemme,
- ◆ toimimme,
- ◆ iloitsimme.

Kauhavalla perusopetuksen arvoperustaa täydentävät kaupungin arvot:

- ◆ vastuullisuus ja yhteistoiminta,
- ◆ oikeudenmukaisuus ja luotettavuus,
- ◆ luovuus ja yrittäjyys,
- ◆ terveys ja turvallisuus,

◆ kestävyys.

Kauhavalla koulut kirjaavat omat arvot koulun opetussuunnitelmaan ja mahdolliset painotukset vuosisuunnitelmaan.

Arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan Kauhavan perusopetuksessa koulujen toimintakertomusten yhteydessä.

Koulut kirjaavat omiin opetussuunnitelmiinsa mahdolliset koulukohtaiset erityispiirteet ja -tarpeet. Maakunnallisia painopisteitä ovat yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus.

Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa Kauhavalla oppilashuollon ja kodin ja koulun yhteistyötä käsittelevien osuuksien laatimisesta yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa.

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Kauhavalla perusopetuksen tehtävänä on taata oppilaille turvallinen ja terveellinen oppimisympäristö. Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä.

Perusopetuksen tehtävänä on antaa oppilaille mahdollisuus monipuoliseen kasvuun, oppimiseen ja terveen itsetunnon kehittymiseen. Perusopetuksen on tuettava oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä. Yhteiskunnan jatkuvuuden varmistamiseksi ja tulevaisuuden rakentamiseksi perusopetuksen tehtävänä on siirtää kulttuuriperintöä sukupolvelta toiselle, kartuttaa tarvittavaa tietoa ja osaamista sekä lisätä tietoisuutta yhteiskunnan perustana olevista arvoista ja toimintatavoista. Sen tehtävänä on myös kehittää kykyä arvioida asioita kriittisesti, luoda uutta kulttuuria sekä uudistaa ajattelu- ja toimintatapoja.

Kauhavan opetussuunnitelmatyön ohjausryhmä määrittelee vuosittain perusopetukseen yhden laaja-alaisen osaamisen taidon, jota perusopetuksessa erityisesti painotetaan. Laaja-alaisen osaamisen taidot käydään läpi oppilaiden ja huoltajien kanssa koulun määrittelemällä tavalla. Koulujen laaja-alaisen osaamisen taitojen toteutumista arvioidaan koulun toimintakertomuksessa. Perusopetuksen yhtenäisyyttä edistetään painottamalla

erityisesti nivelvaiheiden toimijoiden yhteistyötä maakunnallisen suunnitelman mukaisesti.

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

4.1 Toimintakulttuuri

Kauhavalla kannustetaan ja rohkaistaan kouluja omaleimaisen toimintakulttuurin luomiseen. Koulut kirjaavat toimintakulttuurinsa koulujen opetussuunnitelmaan. Vuosittain koulujen toimintakertomuksen yhteydessä tarkastellaan toimintakulttuurin toteutumista ja arvioimista arviointisuunnitelman mukaisesti.

Koulut kirjaavat opetussuunnitelmaan oppimisympäristön sekä työtapojen valintaa, käyttöä ja kehittämistä ohjaavat tavoitteet ja erityiskysymykset.

Yhdysluokkaopetuksen tarve määritellään Kauhavalla koulukohtaisesti kasvatus- ja opetuslautakunnan päätöksen mukaan. Opetus voidaan järjestää hajautetusti tai jaksotettuna sekä myös kurssimuotoisesti. Opetus voidaan toteuttaa myös sellaisissa jaksoissa, joihin kootaan eri oppiaineiden tai aiheiden sisältöjä. Oppilaita voidaan koota vuosiluokkiin sitomattomiin ryhmiin opetuksellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Yhdysluokkaopetuksessa tuntijaon tulee toteutua siten, että vähintään kahden vuoden sisällä kunkin ikäluokan tuntimäärät vastaavat yhteisen tuntijaon tuntimääriä.

Opetustunnit jaetaan vuosiluokittain maakunnallisen tuntijaon sekä kaupungin linjauksen mukaisesti.

Kauhavan perusopetuksen kielitarjonta aloitetaan 2.lk:lla A1 englannin kielellä. B1 on ruotsin kieli ja se aloitetaan 6.lk:lla. 8.lk:lla tarjotaan B2 kielenä saksaa. Maakunnallisen suosituksen mukaisesti Kauhavalla alkuopetuksen toinen painotustunti on 2.lk:n englanti. Englannin kieli alkuopetuksessa on kielisuihkua ja kielen opiskelussa painotetaan suullisia harjoituksia leikinomaisin keinoin. Leikinomaisen ja toiminnallisen opiskelun on tarkoitus tuottaa iloa ja onnistumisen kokemuksia ilman suorituspaineita.

Valinnaisten aineiden osalta Kauhavalla noudatetaan maakunnallista tuntijakoa.

Vuosiluokkien 4-6 taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit koulut päättävät omien vahvuuksiensa mukaan. Perusopetuksen vuosiluokille 4-6 tarjottavista valinnaisista aineista yhden on oltava yrittäjämäinen toimintatapa maakunnallisen linjauksen mukaisesti.

Perusopetuksen vuosiluokkien 8-9 taide- ja taitoaineiden valinnaisissa aineissa 3 vuosiviikkotuntia koostuu yhdestä lyhyestä ja yhdestä pitkästä valinnaisaineesta. Myös vuosiluokkien 8-9 valinnaisten aineiden 3 vuosiviikkotuntia sisältää yhden lyhyen ja yhden pitkän valinnaisaineen. Muut valinnaiset aineet koulut saavat muodostaa omien vahvuuksiensa mukaan. Koulut kirjaavat koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan valinnaisaineiden nimen, laajuuden, tavoitteet, sisällön ja vuosiluokat, joille sitä tarjotaan.

Kauhavalla oppilaanohjaus järjestään maakunnallisen ohjaussuunnitelman mukaisesti.

4.2 Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja muu eheyttäminen

Koulut kirjaavat omiin vuosisuunnitelmiinsa monialaisten oppimiskokonaisuuksien sisällöt, tavoitteet ja arvioinnin. Jokaisen oppilaan opintoihin tulee sisältyä vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus lukuvuodessa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteutumista arvioidaan koulun toimintakertomuksessa.

Perusopetus järjestetään Kauhavalla pääsääntöisesti vuosiluokittain etenevästi. Vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta Kauhavalla päättää sivistysjohtaja kaupungin hallintosäännön mukaisesti.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Kauhavalla

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö

Opetustoimi ja koulu tekevät monipuolista yhteistyötä perusopetuksen yhtenäisyyden, eheyden ja laadun varmistamiseksi, toiminnan avoimuuden lisäämiseksi sekä oppilaiden

oppimisen ja kasvun tukemiseksi. Yhteistyötä tarvitaan myös oppimisympäristöjen monipuolisuuden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Yhteistyö on suunnitelmallista ja sen toteutumista arvioidaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolien keskinäinen kunnioitus. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta. Koulut kirjaavat kodin ja koulun yhteistyömuodot koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan. Kodin ja koulun välisen yhteistyön tavoitteena on oppilaan kokonaisvaltainen hyvinvointi. Kodin tehtävänä on tukea koulussa tapahtuvaa opetustyötä ja koulussa tuetaan kodin tekemää kasvatustyötä. Kauhavalla kodin ja koulun välisessä yhteydenpidossa pääasiallinen väline on Wilma-käyttöjärjestelmä. Koulu tiedottaa huoltajille koululla tapahtuvasta toiminnasta.

Koulun johtaja/rehtori päättää ja sopii yhteistyömuodoista koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Yhteistyömuodot kirjataan koulun vuosisuunnitelmaan. Yhteistyön toteutuminen kirjataan koulun toimintakertomukseen.

Perusopetuslain mukaan koululla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta.

Oppilaskunnan ja sen toimielinten tehtävänä on edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikutusmahdollisuuksia ja osallistumista. Se innostaa oppilaita esittämään näkemyksiään, toimimaan ja vaikuttamaan omiin ja yhteisiin asioihin. Koulut kirjaavat koulukohtaiset täsmennykset oppilaiden osallisuudesta koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan.

Oppilaiden osallisuutta tuetaan koulun järjestämällä oppilaskuntatoiminnalla. Oppilaat osallistuvat koulutyössä monialaisten oppimiskokonaisuuksien ja valinnaisaineiden suunnitteluun sekä yhteisölliseen oppilashuoltoon.

5.2 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Kauhavalla on kouluilla käytössä kasvatust keskustelujen ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma on laadittu osana opetussuunnitelmaa. Suunnitelma on koulujen yhteinen. Koulukohtaiset täsmennykset kirjataan koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan.

Kasvatust keskustelujen ja kurinpitomenettelyjen suunnitelman toteutuminen kirjataan koulujen toimintakertomukseen. Kirjaamista käytetään suunnitelman toteutumisen seurantaan ja vaikuttavuuden arvioitiin. Koulut kirjaavat koulukohtaiseen opetussuunnitelmaan lainsäädäntöä täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteisiin, asioiden selvittämistä vastuut, työnjaon sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt. Koulut kirjaavat myös henkilökunnan perehdyttämiskäytännöt ja tiedottamismenettelytavat.

5.2.1

Kauhavan kaupungin suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Oppilaalla on velvollisuus perusopetuslain (POL) §:n 35 mukaan osallistua opetukseen, hoitaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti. Jos oppilas laiminlyö perusopetuslain mukaisten velvollisuuksien asianmukaisen noudattamisen tai esim. rikkoo koulun järjestyssääntöjä, häntä voidaan ojentaa tai häneen voidaan kohdistaa kurinpitotoimia.

Kurinpitotoimenpiteet alkavat aina oppilaan kuulemisella. Oppilaalla on silloin mahdollisuus selittää toimintaansa, oikaista mahdollinen väärinkäsitys tms. Kuuleminen tehdään aina mahdollisimman pian ja yleensä vasta sen jälkeen asiasta ilmoitetaan kaikille asiaan liittyvien lasten huoltajille.

Kaikissa kurinpitotoimissa ja rangaistuksissa on huoltajille ilmoitettava asiasta ja asia on kirjattava. Kuitenkin vain kirjallisessa varoituksessa ja määräaikaisessa erottamisessa on

huoltajille varattava mahdollisuus tulla kuulluksi ennen rangaistuksen määräämistä.

Koulu käyttää lakisääteistä julkista valtaa. Huoltajan lupaa kurinpitotoimiin ei tarvita, eikä oppilaan kuulemisessa ole huoltajalla oikeutta vaatia olla läsnä. Huoltajat eivät voi myöskään mitätöidä koulun antamaa rangaistusta.

Jos huoltaja haluaa selvittää rangaistuksen syitä, tulee hänen olla ensisijaisesti yhteydessä rangaistuksen määränneeseen opettajaan ja vasta sen jälkeen tarvittaessa rehtoriin/koulunjohtajaan.

5.2.1.1 Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämän vuoksi kouluun ei saa tuoda eikä koulussa pitää hallussa laissa kiellettyjä esineitä tai aineita: alkoholilain, huumausainelain ja tupakkalain mukaisia tuotteita tai vahingoittamiseen soveltuvia aineita tai lyömiseen soveltuvia esineitä (järjestyslaki) tai omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavia tai erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen soveltuvia esineitä tai aineita.

Koulun opettaja tai rehtori/koulunjohtaja ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Koululla ei ole kuitenkaan toimivaltaa määrätä rangaistuksia koulumatkoilla sattuneista tapauksista. Järjestyssäännöt eivät ole voimassa koulumatkalla.

5.2.1.2 Oppilaan velvollisuus siivota jälkensä

Oppilaan tekemään vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia. Vahingosta ilmoitetaan aina huoltajille. Oppilaalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko. Koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden, jonka tämä on tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen.

Oppilas ei voi jäädä pois opetuksesta tehtävän ajaksi. Siivoamisesta ilmoitetaan huoltajalle, mikäli tehtävä suoritetaan koulupäivän ulkopuolella. Työtä valvotaan ja se saa kestää enintään kaksi tuntia.

5.2.1.3 Poissaolojen seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta (Pol35 §). Luvallisia koulun hyväksymiä poissaoloja ovat sairaus, sekä pyydetty ja myönnetty poissaolot. Poissaolojen ilmoittamiseen ja seurantaan käytetään ensisijaisesti Wilma-järjestelmää.

Oppilaan vanhempien tulee ilmoittaa luokanopettajalle tai -ohjaajalle oppilaan sairauteen liittyvästä poissaolosta mahdollisimman pian. Hyvä tapa on tehdä ilmoitus samana aamuna. Mikäli oppilas on poissa koulusta huoltajien siitä ilmoittamatta, on opettajan tai luokanohjaajan tiedusteltava huoltajilta poissaolon syytä. Jos oppilaan yksittäiset luvattomat poissaolot ovat toistuvia, opettajan tai luokanohjaajan on keskusteltava asiasta oppilaan ja vanhempien kanssa. Luokanopettajalla ja -ohjaajalla on velvollisuus sopia yksilökohtaisen oppilashuollon monialaisen asiantuntijaryhmän koollekutsujan kanssa ryhmän koollekutsumisesta, jos oppilaan luvattomat poissaolot tai jatkuvat yksittäiset poissaolot jatkuvat, eikä asian käsittely oppilaan vanhempien kanssa tuota tulosta.

Luvan tilapäiseen poissaoloon myöntää kolmeen päivään asti oppilaan opettaja tai luokanohjaaja. Pidemmistä poissaoloista päättää rehtori/koulunjohtaja saatuaan asiasta vanhempien kirjallisen hakemuksen. Hakemus pidemmistä poissaoloista on tehtävä riittävän ajoissa. Huoltajien tulee varmistaa, että oppilas huolehtii koulutehtävänsä poissaoloajaltaan.

Selvittämättömiin poissaoloihin puututaan heti. Jos selvitettyjä poissaoloja on toistuvasti, myös silloin luokanopettaja/luokanohjaaja keskustelelee asiasta oppilaan ja vanhempien kanssa. Jos oppilaan koulunkäynti vaarantuu luvattomien poissaolojen takia, eikä tukitoimista ole ollut apua, yksilökohtaisen oppilashuollon monialaisessa asiantuntijaryhmässä arvioidaan lastensuojeluilmoituksen tarvetta.

Luokanopettajan tai luokanohjaajan tulee seurata jatkuvasti poissaolomääriä. Erityistä tarkkaavaisuutta tarvitaan nivelvaiheissa tai selvittämättömien poissaolojen määrän

kasvaessa.

5.2.1.4 Järjestyssäännöt

Jokaisella koululla tulee olla järjestyssäännöt. Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluuyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöissä voidaan antaa kouluuyhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulun omaisuuden käsittelyistä, koulun tilojen siisteydestä huolehtimisesta sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksissa ja koulualueella. Järjestyssääntöjen luomiseen ja päivittämiseen otetaan oppilaat, huoltajat ja henkilökunta tiiviisti mukaan. Järjestyssäännöt tulee päivittää vuosittain.

5.2.1.5 Kurinpidolliset keinot

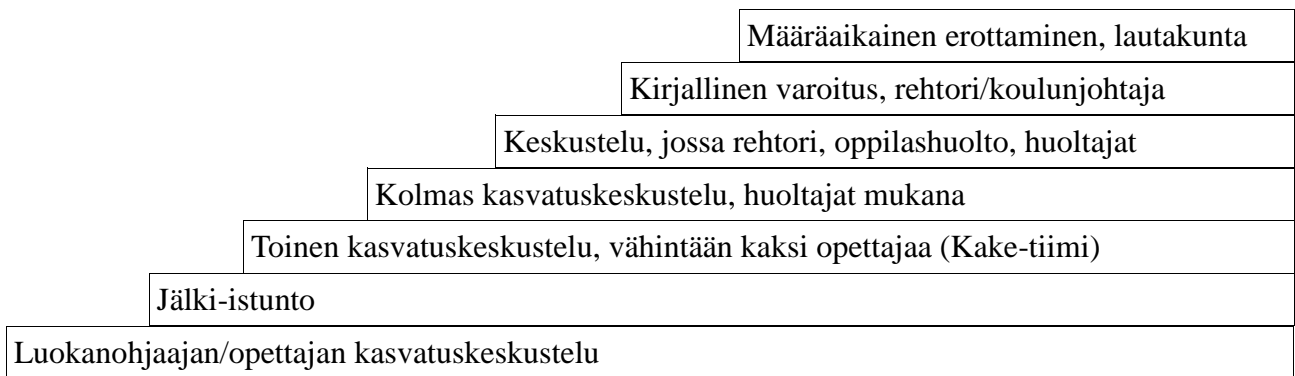
Oppilaan saamien rangaistusten tulee vaikuttaa käyttäytymisen arviointiin. Koulu kirjaa tarkennuksen omaan opetussuunnitelmaan.

- Jälki-istunto
- kirjallinen varoitus
- määräaikainen erottaminen
- opetusta häiritsevän oppilaan poistaminen luokkahuoneesta tai muuusta tilasta, jossa opetusta annetaan tai koulun tilaisuudesta poistaminen
- lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi.

5.2.1.6 Kasvatuskeskustelu

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen keino puuttua oppilaan häiritsevään ja epäasiallisen käyttäytymiseen. Kasvatuskeskustelu käydään, jos oppilas häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti.

5.2.1.7 Kauhavan esi- ja perusopetuksen kasvatusteskusteluportaikko

Kuvio 1. Kasvatusteskusteluportaikko.

1. ensimmäisestä rikkomuksesta oppilaalle luokanopettajan/luokanohjaajan kasvatuskeskustelu

Kasvatusteskustelu tulee kirjata ja siitä ilmoitetaan huoltajalle.

2. toisesta rikkomuksesta oppilaalle jälki-istunto

Jälki-istunto järjestetään aina kouluajan ulkopuolella ja istunto kirjataan. Muun muassa kirjallisten ja suullisten tehtävien ja harjoitusten sekä muiden kasvatuksellisia tavoitteita tukevien esimerkiksi yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävien tehtävien teettäminen on mahdollista. Edelleenkin voidaan oppilas myös velvoittaa istumaan hiljaa.

3. kolmannesta rikkomuksesta oppilaalle toinen kasvatuskeskustelu, jossa on mukana

vähintään kaksi opettajaa (ns. Kake-tiimi)

Koulun opettaja tai rehtori/koulunjohtaja voi määrätä keskustelun enintään kahdeksi tunniksi. Keskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella

Toisessa kasvat keskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Keskustelu kirjataan Wilmaan, ja siitä ilmoitetaan oppilaan huoltajille. Huoltajat voivat osallistua keskusteluun, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Keskustelusta tehdään raportti, josta ilmenee keskustelun syyt ja mahdolliset toimenpiteet. Raportti lähetetään huoltajille. Raportti palautetaan kouluun huoltajien allekirjoittamana seuraavana koulupäivänä. Raportin tavoitteena on huolehtia siitä, että kodin ja koulun aikuisilla on tietoa koulupäivän aikana sattuneista ongelmista.

4. neljännestä rikkomuksesta oppilaalle kolmas kasvat keskustelu, johon kutsutaan oppilaan huoltajat mukaan

5. viidennestä rikkomuksesta oppilaalle keskustelu, jossa ovat mukana oppilaan lisäksi rehtori/koulunjohtaja, oppilashuollon edustaja sekä oppilaan huoltajat

6. kuudennesta rikkomuksesta oppilaalle kirjallinen varoitus

Kirjallinen varoitus on kurinpitorangeistus. Kirjallisen varoituksen antaa rehtori/koulunjohtaja. Jos oppilas jatkaa vielä epäasiallista toimintaa kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa koulusta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

7. määräaikainen erottaminen

Oppilas voidaan erottaa määräajaksi opetuksesta. Päätöksen määräaikaisesta erottamisesta opetuksesta tekee kasvat- ja opetuslautakunta.

5.2.1.8 Tupakointirikkomus

(jos oppilas jää kiinni tupakoinnista tai tupakan välittämisestä, sähkötupakasta tai nuuskasta)

Ensimmäisestä rikkomuksesta oppilaalle luokanopettajan/luokanohjaajan kasvatuskeskustelu. Toisesta tupakointirikkomuksesta koulussa määrätään oppilas jälki-istuntoon. Jälki-istunnosta ilmoitetaan kotiin puhelimella heti oppilaan jäätyä kiinni tupakoinnista. Opettaja aloittaa ja päättää puhelun ja oppilas itse kertoo huoltajalle tupakointirikkomuksesta. Samassa puhelussa opettaja ilmoittaa tulevasta jälki-istunnosta, joka pyritään istumaan samana päivänä.

Toisesta tupakointirikkomuskerrasta oppilas määrätään tupakointirikkomuskeskusteluun. Keskustelun yhteydessä oppilas opiskelee tupakoinnin aiheuttamia vaaroja tehtävien kautta ja tekee suunnitelman tupakoinnin lopettamisesta. Kasvatuskeskusteluryhmän kanssa käydyn keskustelun lisäksi oppilas toimittaa raportin ja tehtävän huoltajalleen. Huoltaja kuittaa oppilaan kotiin tuoman tehtävän ja oppilas palauttaa sen sovittuna ajankohtana kouluterveydenhoitajalle. Terveystenhoitajan kanssa oppilas käy läpi suunnitelmansa tupakoinnin lopettamiseksi.

Kolmannesta tupakointirikkomuksista seuraa jälki-istunto ja rehtori/koulunjohtaja tekee tupakointirikkomusilmoituksen poliisille.

Mahdollisista seuraavista tupakointirikkomuksista rehtori/koulunjohtaja tekee tupakointirikkomusilmoituksen poliisille.

5.2.1.9 Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Opettajalla ja rehtorilla/koulunjohtajalla on oikeus määrätä haltuunsa kielletty esine tai aine (esim. tupakkatuote tai sytkäri), sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista (esim. kännykkä) tai vaarallinen esine tai aine (esim. teräase tai spraypullo). Jos oppilas ei kehoituksesta huolimatta anna kyseistä esinettä tai ainetta, opettajalla on oikeus poistaa oppilas luokasta tai vaarallisen esineen ollessa kyseessä käyttää välttämättömiä voimakeinoja. Kun esine otetaan haltuun, siitä ilmoitetaan aina huoltajille ja asia tulee aina kirjata.

5.2.1.10 Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat

Koulun opettajalla ja rehtorilla/koulunjohtajalla on oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassaan olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa. Tarkastaminen koskee esineitä ja aineita, jotka vaarantavat oppilaan oman tai muiden turvallisuuden. Tällä taataan turvallinen ja rauhallinen toimintaympäristö kaikille. Ennen tarkastamista oppilaalle tulee ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastaminen edellyttää epäilyä tai havaintoa. Läsä tulee olla kaksi aikuista, joista toisen oppilas voi valita, mikäli mahdollista ja tarkastajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa.

Tarkastamisessa ja esineiden haltuun ottamisessa on noudatettava hienotunteisuutta ja kunnioitettava henkilökohtaista koskemattomuutta ja yksityisyyttä mahdollisimman pitkälle. Oppilaan tavaroiden tarkastaminen tulee aina kirjata ja asiasta ilmoitetaan aina huoltajalle.

5.2.1.11 Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen

Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla/koulunjohtajalla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioonottaminen. Vakavissa väkivaltatapauksissa koulu on yhteydessä poliisiin.

Voimakeinojen käyttämisestä opettajan tulee tehdä kirjallinen ilmoitus opetuksen järjestäjälle.

5.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Kauhavalla osallistutaan maakunnalliseen etäyhteyksiä hyödyntävään opetukseen tarpeen

mukaan esim. katsomusaineiden opetuksessa.

5.4 Vuosiluokkiin sitomaton opetus

Vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta tehdään hallintopäätös huoltajan hakemuksesta. Maahanmuuttajaoppilaiden hakemuksen vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta voi myös tehdä koulunjohtaja/rehtori (esim. nivelluokan oppilaat). Oppilaalle tulee laatia oppimissuunnitelma. Mikäli oppilas saa erityistä tukea, tehdään päätös osana erityisen tuen päätöstä.

Opetus voidaan suunnitella vuosiluokkiin sitomattomasti. Näin voidaan menetellä jos oppilaalle sairauden tai jonkin muun syyn vuoksi tulee paljon poissaoloja eikä hän suoriudu opinnoistaan vuosiluokkansa rytmissä. Tällöin oppilas opiskelee edelleen pääsääntöisesti omassa opetusryhmässään, mutta etenee opinnoissaan vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Toisin kuin vuosiluokkiin sidotussa etenemisessä, oppilaan jo hyväksytysti suorittamat opinnot eivät raukea. Oppilaan arviointia ajatellen vuosiluokkiin sitomattoman järjestelmän merkittävin jousto on se, että oppilas ei jää luokalleen puuttuvien suoritusten vuoksi. Lukuvuoden päättyessä hän saa todistuksen hyväksytysti suorittamistaan opintokokonaisuuksista ja siirtyy seuraavalle luokalle jatkamaan opintojaan siitä, mihin ne edellisenä lukuvuonna jäivät. Oppilas voidaan jättää luokalleen vain yleisen huonon koulumenestyksen perusteella.

Vuosiluokkiin sitomattoman järjestelmän etu on, että oppilaan todistukseen merkitään vain hyväksytyt suoritukset ja muilta osin hän jatkaa opintojaan seuraavalla vuosiluokalla. Tällä voi olla merkitystä sekä oppilaan oppimismotivaation että itsetunnon kannalta. Myös tilanteissa, joissa oppilas on sairauden takia joutunut olemaan pois koulusta eikä ole pystynyt opiskelemaan normaalisti, edellä kuvattu menettely on oppilaan kannalta parempi kuin hylättyjä arvosanoja sisältävän todistuksen antaminen. Varsinkin syrjäytymisvaarassa oleville oppilaille voi olla tärkeää, että heillä on mahdollisuus säilyttää aiemmat opintosuorituksensa ja sen lisäksi selkeä tieto siitä, mitä heidän vielä edellytetään suorittavan päättötodistuksen saamiseksi.

5.5 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokalla tarkoitetaan opetusryhmää, jossa opiskelee eri vuosiluokilla olevia tai vuosiluokkiin sitomattomasti edettäessä eri-ikäisiä oppilaita. Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä.

Opetus yhdysluokassa voidaan toteuttaa kokonaan oppilaiden vuosiluokkien mukaisesti tai osittain vuorokurssiperiaatetta noudattaen. Vuorokurssittain opiskeltaessa tulee huolehtia opiskeltavien sisältöjen jatkuvuudesta ja johdonmukaisesta etenemisestä. Erityisesti on huolehdittava oppilaiden opiskelutaitojen kehittymisestä. Mikäli oppilas siirtyy vuorokurssiperiaatteen mukaisesta opiskelusta vuosiluokittain etenevään opiskeluryhmään, oppilaan opetus järjestetään yksilöllisesti mahdollisen puuttuvan oppimäärän tai sen osan suorittamiseksi.

Yhdysluokkaopetuksen tarve määritellään Kauhavalla koulukohtaisesti kasvatus- ja opetuslautakunnan päätöksen mukaan. Yhdysluokkaopetuksessa tuntijako tulee toteutua siten, että vähintään kahden vuoden sisällä kunkin ikäluokan tuntimäärät vastaavat yhteisen tuntijaon tuntimääriä.

5.6 Joustava perusopetus

Perusopetuslain 5§:n mukaan kunta voi järjestää päättämässään laajuudessa perusopetuksen 7-9 -vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa.

Joustavan perusopetuksen toiminta on tarkoitettu niille 7-9 -luokkien oppilaille, joilla on alisuoriutumista ja koulumotivaation puutetta sekä oppilaille, joita näyttäisi uhkaavan syrjäytyminen jatkokoulutuksesta tai työelämästä. Oppilas valitaan toimintaan oppilaan ja hänen huoltajiensa tekemän hakemuksen perusteella. Opetuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnan perusteista ja valintamenettelystä. Oppilasvalinnasta tehdään hallintopäätös. Päätös valmistellaan moniammatillisesti oppilashuoltotyössä. Joustavassa perusopetuksessa noudatetaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Arviointimuotoja ovat

itsearviointi, väliarviointikeskustelut, lukuvuosiarviointi sekä arviointi työpaikkaopiskelusta. Päätötodistus on Kauhavan perusopetuksen päätötodistus.

Joustavan perusopetuksen toiminnan tavoitteena on vahvistaa kokonaisvaltaisesti oppilaan opiskelumotivaatiota ja elämänhallintaa. Perusopetuksen oppimäärän suorittamisen lisäksi tavoitteena on tukea oppilasta toisen asteen koulutukseen siirtymisessä sekä antaa valmiudet selviytyä opiskelussa. Opetus järjestetään koulussa lähiopetuksena ja osaksi työpaikoilla sekä muissa oppimisympäristöissä ohjattuna opiskeluna. Joustavassa perusopetuksessa painotetaan toiminnallisia ja työpainotteisia opiskelumenetelmiä. Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että kaikissa oppimisympäristöissä on huolehdittu työturvallisuudesta. Opetuksen järjestäjän tulee perehdyttää joustavan perusopetuksen tehtävissä toimivat henkilöt tietosuojaan ja salassapitoon liittyviin säädöksiin. Opetuksen järjestäminen moniammatillisesti edellyttää, että opettajan lisäksi toimintaan osallistuu nuorten sosiaalisen kasvun tukemiseen, perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön sekä muuhun tuki- ja neuvontatyöhön perehtynyt, opetuksen järjestäjän nimeämä henkilö tai henkilöitä. Toiminnan suunnittelua ja organisointia varten voidaan muodostaa ohjausryhmä.

5.7 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Opetus ja kasvatustulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Vastuu kodin ja koulun yhteistyön edellytysten kehittämistä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyö edellyttää koulun henkilöstön aktiivisuutta ja aloitteellisuutta sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajan, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolien keskinäinen kunnioitus. Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden erilaisuus, yksilölliset tarpeet sekä perheen kieli- ja kulttuuritausta.

Kerhotoiminta on koulussa tapahtuvaa harrastustoimintaa. Kerhotoiminnan tavoitteena on tuottaa elämyksiä, syventää perusopetuksen oppimäärää, lisätä kouluviihtyvyyttä, antaa onnistumisen tunteita sekä kehittää oppilaan taitoja. Kauhavalla kerhotoiminnan järjestämisestä päättää kasvatus- ja opetuslautakunta. Päätöksen koulun kerhotoiminnasta valmistele sivistysjohtaja yhdessä koulujen esimiesten kanssa.

Kauhavan kaupungin ruokahuolto toteutetaan osana tilapalveluja. Koulun aikuiset huolehtivat ruokailun ohjauksesta, valvonnasta ja tapakasvatuksesta. Oppilaita ohjataan ruokahävikin välttämiseen. Kouluateria kattaa noin kolmanneksen oppilaan päivittäisestä energiatarpeesta. Kouluruokailussa noudatetaan valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamia kouluruokailusuosituksia. Ruokajuomaksi tarjotaan rasvatonta ja vähärasvaista maitoa ja piimää. Levitteenä käytetään kasvirasvapohjaisia levitteitä. Tarvittavista erityisruokavalioista on ilmoitettava keskuskeittiölle. Erityisruokavaliosta esitetään lääkärin antama todistus. Kauhavan kaupungin kotisivulla on lomake, jolla huoltaja voi ilmoittaa lapsen erityisruokavalioista.

Kauhavalla järjestetään perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa joko koulussa tai sen lähiympäristössä ja siinä toteutetaan perusopetuksen arvopohjaa. Kauhavalla on laadittu aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelma.

Koulun kasvatusta ja opetustyön tukemiseksi järjestettävää koulukirjastotoimintaa voidaan toteuttaa yhteistyössä lähikirjaston kanssa.

Oppilaita kannustetaan kulkemaan koulumatkat terveyttä ja kuntoa edistävällä tavalla. Yhdessä kotien kanssa ohjataan oppilaita huolehtimaan koulumatkalla omasta ja muiden turvallisuudesta sekä käyttäytymään asiallisesti matkan aikana. Koulukuljetuksien odotusaikojen valvonnasta ja ohjatusta toiminnasta sekä matkojen aikaisesta turvallisuudesta huolehditaan kouluittain sopimalla yhteisistä menettelytavoista. Niistä sekä kuljetusjärjestelyistä tiedotetaan oppilaita ja huoltajia. Kauhavalla on esi- ja perusopetuksen oppilaille käytössä kasvatusta ja opetuslautakunnan hyväksymä kuljetussääntö.

6 Oppimisen arviointi Kauhavalla

Lukuvuositodistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja oppilaan nimi, oppilaan henkilötunnus, todistuksen antamispäivä, luokanopettajan/luokanohjaajan

allekirjoitus sekä tieto luokalta siirtymisestä tai luokalle jättämisestä. Päätötodistuksen allekirjoittaa koulun rehtori. Muut todistukseen merkittävät tiedot ovat opetussuunnitelman perusteiden mukaiset. Todistusohjat ovat Primus -hallinto-ohjelman tulostustiedostossa.

Väliarviointiin kuuluva arviointikeskustelu kirjataan maakunnalliseen lomakkeeseen. Lomake tallennetaan Primuksen arviointiarkistoon.

Lukuvuosiarviointi toteutetaan maakunnallisen ohjauksen mukaisesti vuosiluokilla 1-3.

Lukuvuosiarviointi vuosiluokilla 4-5 toteutetaan maakunnallisen ohjauksen mukaisesti. Taide- ja taitoaineet arvioidaan vuosiluokilla 4-5 sanallisesti.

Vuosiluokalla 6 nivelkohdan arviointitiedot liitetään Kauhavan kaupungin siirtolomakkeeseen. Lukuvuosiarviointi vuosiluokalla 6 on numeerinen. Myös taide- ja taitoaineet arvioidaan numeerisesti.

Vuosiluokan 7 väliarviointi on maakunnallisen ohjeistuksen mukaan. Koulu voi täydentää väliarviointia sanallisesti. Taide- ja taitoaineet arvioidaan numeerisesti.

Joustavassa perusopetuksessa noudatetaan yleisiä arvioinnin periaatteita. Arviointimuotoja ovat itsearviointi, väliarviointikeskustelut, lukuvuosiarviointi sekä arviointi työpaikkaopiskelusta. Päätötodistus on Kauhavan perusopetuksen päätötodistus.

Perusopetuksen päätötodistus on yhteneväinen Kauhavalla.

Taulukko 1. Arviointimuodot vuosiluokittain

<i>Vuosiluokka</i>	<i>Arviointimuodot</i>
1.luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • väliarviointi: arviointikeskustelu oppilas-huoltajat-opettaja toteutetaan marras-tammikuussa, viikkoon viisi mennessä

	<ul style="list-style-type: none"> ○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 1) <p>KAUHAVA: lomake täytetään Wilmassa, arkistoidaan Primuksen arviointikansioon</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ keskustelussa mukana olevia kuullaan ○ opettaja toimii kirjaajana <ul style="list-style-type: none"> • lukuvuosiarviointi: sanallinen <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, käyttäytyminen (erillinen liite) ja työskentelytaidot <p>KAUHAVA: Sanallinen arviointi (4-portainen asteikko) oppiaineissa äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, käyttäytyminen ja työskentelytaidot. Lukuvuositolustuksen arkistointi Primuksen arviointikansioon.</p> <ul style="list-style-type: none"> • monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa <p>KAUHAVA: monialainen oppimiskokonaisuus kirjataan lukuvuositolustuksen lisätietoja kohtaan</p>
2. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • väliarviointi / arviointi nivelkohdassa: arviointikeskustelu oppilas-huoltajat-opettaja, toteutetaan kevätlukukaudella viikkoon 12 mennessä <ul style="list-style-type: none"> ○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 2) <p>KAUHAVA: lomake täytetään Wilmassa, arkistoidaan primuksen arviointikansioon</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ kaikkia keskustelussa mukana olevia kuullaan ○ opettaja toimii kirjaajana <ul style="list-style-type: none"> • lukuvuosiarviointi: sanallinen <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, käyttäytyminen (erillinen liite) ja työskentelytaidot <p>KAUHAVA: Sanallinen arviointi (4-portainen asteikko) oppiaineissa äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, käyttäytyminen ja työskentelytaidot. Lukuvuositolustuksen arkistointi Primuksen arviointikansioon.</p> <ul style="list-style-type: none"> • monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa <p>KAUHAVA: monialainen oppimiskokonaisuus kirjataan lukuvuositolustuksen lisätietoja kohtaan</p>
3. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • väliarviointi: arviointikeskustelu oppilas-huoltaja-opettaja

	<p>toteutetaan marras-tammikuussa, viikkoon viisi mennessä</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 1) <p>KAUHAVA: lomake täytetään Wilmassa, arkistoidaan primuksen arviointikansioon</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ kaikkia keskustelussa mukana olevia kuullaan ○ opettaja toimii kirjaajana <ul style="list-style-type: none"> ● lukuvuosiarviointi: sanallinen <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, A1-kieli, käyttäytyminen (erillinen liite) ja työskentelytaidot <p>KAUHAVA: Sanallinen arviointi (4-portainen asteikko) oppiaineissa äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, A1-kieli, käyttäytyminen ja työskentelytaidot. Lukuvuositodistuksen arkistointi Primuksen arviointikansioon.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa <p>KAUHAVA: monialainen oppimiskokonaisuus kirjataan lukuvuositodistuksen lisätietoja kohtaan</p>
4. luokka	<ul style="list-style-type: none"> ● itsearviointi ● väliarviointi: arviointikeskustelu oppilas-huoltajat-opettaja toteutetaan marras-tammikuussa, viikkoon viisi mennessä <ul style="list-style-type: none"> ○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 1) <p>KAUHAVA: lomake täytetään Wilmassa, arkistoidaan primuksen arviointikansioon</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ kaikkia keskustelussa mukana olevia kuullaan ○ opettaja toimii kirjaajana <ul style="list-style-type: none"> ● lukuvuosiarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, A1-kieli ja käyttäytyminen ○ työskentelytaidot arvioidaan oppiaineiden yhteydessä ○ taide- ja taitoaineet voidaan arvioida numeerisesti ja/tai sanallisesti ○ valinnaiset aineet arvioidaan hyväksyty/hylätty <p>KAUHAVA: numeerinen lukuvuosiarviointi oppiaineissa äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, A1-kieli ja käyttäytyminen. Taide- ja taitoaineet arvioidaan sanallisesti (4-portainen asteikko). Mikäli</p>

	<p>valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoksi se kirjataan lukuvuositodistukseen kyseisen oppiaineen alle. VAL-valinnaisaineet, mitkä eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen, kirjataan lukuvuosiarviointiin kohtaan valinnaiset opinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa <p>KAUHAVA: monialainen oppimiskokonaisuus kirjataan lukuvuositodistuksen lisätietoja kohtaan</p>
5. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • väliarviointi: arviointikeskustelu oppilas-huoltajat-opettaja toteutetaan viikkoon viisi mennessä <ul style="list-style-type: none"> ○ maakunnassa yhtenäinen lomake (liite 1) <p>KAUHAVA: lomake täytetään Wilmassa, arkistoidaan primuksen arviointikansioon</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ kaikkia keskustelussa mukana olevia kuullaan ○ opettaja toimii kirjaajana • lukuvuosiarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan vähintään äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, A1-kieli, A2-kieli ja käyttäytyminen ○ työskentelytaidot arvioidaan oppiaineiden yhteydessä ○ taide- ja taitoaineet voidaan arvioida numeerisesti ja/tai sanallisesti ○ valinnaiset aineet arvioidaan hyväksyty/hylätty <p>KAUHAVA: numeerinen lukuvuosiarviointi oppiaineissa äidinkieli ja kirjallisuus, matematiikka, uskonto, elämäkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, A1-kieli ja käyttäytyminen. Taide- ja taitoaineet arvioidaan sanallisesti (4-portainen asteikko). Mikäli valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoksi se kirjataan lukuvuositodistukseen kyseisen oppiaineen alle. VAL-valinnaisaineet, mitkä eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen, kirjataan lukuvuosiarviointiin kohtaan valinnaiset opinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa <p>KAUHAVA: monialainen oppimiskokonaisuus kirjataan lukuvuositodistuksen lisätietoja-kohtaan</p>
6. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • väliarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan kaikki oppiaineet, joista taide- ja taitoaineet

	<p>voidaan arvioida sanallisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan käyttäytyminen ○ valinnaiset aineet arvioidaan hyväksyty/hylätty <p>KAUHAVA: Väliarviointi numeerinen kaikissa oppiaineissa, mitä oppilas on opiskellut, myös taide- ja taitoaineissa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • arviointi nivelkohdassa: opettaja antaa oppilaalle palautetta ja tiedottaa huoltajaa oppimisen edistymisestä riittävän ajoissa ennen lukuvuoden päättymistä <ul style="list-style-type: none"> ○ nivelkohdan arviointitiedot liitetään osaksi opetuksen järjestäjän käyttämää siirtolomaketta <p>KAUHAVA: siirtolomake Wilman lomakkeissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • lukuvuosiarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti opetussuunnitelman perusteiden arviointikriteerien mukaisesti (arvosana 8) <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan kaikki oppiaineet, joista taide- ja taitoaineet voidaan arvioida sanallisesti ○ arvioidaan käyttäytyminen ○ valinnaiset aineet arvioidaan hyväksyty/hylätty <p>KAUHAVA: lukuvuosiarviointi numeerinen kaikissa oppiaineissa, mitä oppilas on opiskellut, myös taide- ja taitoaineissa. Valinnaiset aineet arvioidaan hyväksyty/hylätty. Mikäli valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoksi se kirjataan lukuvuositodistukseen kyseisen oppiaineen alle. VAL-valinnaisaineet, mitkä eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen, kirjataan lukuvuosiarviointiin kohtaan valinnaiset opinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa <p>KAUHAVA: monialainen oppimiskokonaisuus kirjataan lukuvuositodistuksen lisätietoja kohtaan</p>
7. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • väliarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan päättyvien kurssien oppiaineet ja käyttäytyminen ○ taide- ja taitoaineet voidaan arvioida numeerisesti ja/tai sanallisesti ○ tavoitteiden ja sisältöjen vuoksi terveystieto arvioidaan hyväksyty/hylätty <p>KAUHAVA: taide- ja taitoaineet arvioidaan numeerisesti</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • lukuvuosiarviointi: numeerinen, jota voidaan täydentää sanallisesti <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan päättyvien kurssien oppiaineet ja käyttäytyminen ○ tavoitteiden ja sisältöjen vuoksi terveystieto arvioidaan hyväksyty/hylätty ○ lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi sisältää arviot siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet eri oppiaineissa • HUOM! Päättyvät aineet arvioidaan lukuvuositolodistukseen päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti <ul style="list-style-type: none"> ○ päättyviä numeerisesti arvioitavia aineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö ja kotitalous ○ päättyvä yrittäjämäinen toimintatapa arvioidaan hyväksyty/hylätty – merkinnällä • monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa <p>KAUHAVA: monialainen oppimiskokonaisuus kirjataan lukuvuositolodistuksen lisätietoja kohtaan</p>
8. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • väliarviointi: numeerinen välitolodistus <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan päättyvien kurssien oppiaineet ja käyttäytyminen • lukuvuosiarviointi: numeerinen <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan päättyvien kurssien oppiaineet ja käyttäytyminen ○ lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi sisältää arviot siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet eri oppiaineissa • HUOM!: päättyvät aineet arvioidaan lukuvuositolodistukseen numeerisesti päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti • oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksyty/hylätty <p>KAUHAVA: mikäli valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäväksi opinnoksi se kirjataan lukuvuositolodistukseen kyseisen oppiaineen alle. VAL-valinnaisaineet, mitkä eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen, kirjataan lukuvuosiarviointiin kohtaan valinnaiset opinnot</p> <ul style="list-style-type: none"> • monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa <p>KAUHAVA: monialainen oppimiskokonaisuus kirjataan lukuvuositolodistuksen lisätietoja kohtaan</p>

9. luokka	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • väliarviointi: numeerinen välitodistus <ul style="list-style-type: none"> ○ arvioidaan kaikki oppiaineet • lukuvuosiarviointi: numeerinen • päättötodistus: numeerinen arvio opetussuunnitelman päättöarviointikriteerien mukaisesti (arvosana 8) • oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksyty/hylätty • monialainen oppimiskokonaisuus huomioidaan arvioinnissa <p>KAUHAVA: päättötodistuksen liitteenä oppilas saa yhteenvedon perusopetusaikana opiskelemistaan monialaisista oppimiskokonaisuuksista</p>
-----------	---

Luku 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Kauhavalla

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Opetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä kunkin oppilaan että opetusryhmän vahvuudet että oppimis- ja kehitystarpeet. Tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen. Tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteettömyyteen sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tunnistamiseen. Tuki annetaan oppilaalle ensisijaisesti omassa opetusryhmässä ja koulussa erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan etu tuen antamiseksi välttämättä edellytä oppilaan siirtymistä toiseen opetusryhmään tai kouluun. On tärkeää huolehtia oppilaan mahdollisuuksista saada onnistumisen kokemuksia oppimisessa ja ryhmän jäsenenä toimimisesta sekä tukea oppilaan myönteistä käsitystä itsestään ja koulutyöstä.

Eteläpohjalainen opetussuunnitelma korostaa varhaisen puuttumisen merkitystä. Kauhavalla pyritään ennaltaehkäisevän ja varhaisen puuttumisen toimintamallien mahdollisimman monipuoliseen hyödyntämiseen. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi oppilaiden oppimisen edistymistä ja koulunkäynnin tilannetta tulee arvioida jatkuvasti. Ensimmäiseksi tarkastellaan koulussa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja oppimisympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta oppilaalle. Tarkastelun

pohjalta arvioidaan, voidaanko näitä muuttamalla toteuttaa oppilaalle aikaisempaa paremmin sopivia pedagogisia ratkaisuja. Arvioinnissa ja tuen suunnittelussa hyödynnetään mahdollisia muiden arviointien tuloksia ja otetaan huomioon oppilaalle aiemmin annettu tuki.

Opetuksen järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulunjohtajalla/rehtorilla on käytännön vastuu opetuksen, ohjauksen, oppilashuollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ratkaisuillaan ja ohjauksellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tasot ovat yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Näistä oppilas voi saada kerrallaan vain yhden tasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Näiden tukimuotojen käyttäminen ei edellytä oppilaan huoltajan suostumusta. Näitä tukimuotoja voidaan käyttää kaikilla tuen tasoilla sekä yksittäin että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä. Päivitetyt oppimisen ja koulunkäynnin tuen lomakkeet ovat Wilmassa. Oppilaan tukeminen voi edellyttää erityisosaamista, jota oman koulun henkilöstöllä ei ole riittävästi. Tällöin hyödynnetään esimerkiksi oppimiskeskusten oppilaille tarjoamia palveluja ja henkilöstölle suunnattua koulutusta ja konsultaatiota. Koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä. Täysin koulun ulkopuolinen toiminta (esim. terapiat) ei kuulu koulun vastuun piiriin. Terapian toteutuessa koulupäivän aikana, on huolehdittava vastuukysymyksistä sekä opetussuunnitelman mukaisen opetuksen toteutumisesta.

Kauhavalla on käytössä esi- ja perusopetuksen yhteinen nivelvaiheiden vuosikello. Vuosikello on opetussuunnitelman liitteenä.

Esi- ja perusopetuksen ohjaussuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Kauhavalla -käsikirjassa kuvataan toimintojen käytännön järjestämistä. Kauhavan oppimisen ja koulunkäynnin tuen käsikirja ja opiskeluhuollon käsikirja sisältyvät

opetussuunnitelmaan liitteinä. Oppilaan tukeen liittyvien hallintopäätösten tekijät määrittellään Kauhavan kaupungin hallintosäännössä.

7.1.1 Kodin ja koulun yhteistyö tuen aikana

Opetus ja kasvatus tulee järjestää yhteistyössä huoltajien kanssa siten, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Koulun henkilöstön on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen tai koulunkäynnin ongelmia tai hänen hyvinvointinsa on vaarantumassa. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja käytettävissä olevista tukimuodoista. Huoltajien kanssa keskustellaan oppilaan tarvitseman tuen tavoitteista, toimenpiteistä ja seurannasta. Huoltajia informoidaan oppimisen tuen käytänteistä.

7.2 Yleinen tuki

Yleisen tuen tehtävänä on oppilaan tukeminen tavoitteiden saavuttamisessa. Tämä tarkoittaa yleensä yksittäisiä pedagogisia ratkaisuja sekä ohjaus- ja tukitoimia. Yleisen tuen tavoitteena on poistaa oppimisen esteitä. Yleistä tukea annetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, eikä tuen aloittaminen edellytä erityisiä tutkimuksia tai päätöksiä. Oppilaan tulee saada riittävä määrä tukiopetusta ennen tehostetun tuen aloittamista.

Oppilaalle annettava yleinen tuki voi olla esimerkiksi:

- eriyttäminen
- oppilaan ohjaus
- erityisopettajan, luokanopettajan, aineenopettajan samanaikaisopetus
- oppilashuollon tuki
- koulukäytänteiden opetus
- tukiopetus
- osa-aikainen erityisopetus
- aamu- ja iltapäivätoiminta
- kerhotoiminta
- joustavat ryhmittelyt
- ohjaus- ja tukipalvelut
- apuvälineet

- tulkitsemis- ja avustajapalvelut.

Opettaja ohjaa oppilaita tunnistamaan omat voimavaransa, oppimiseen liittyvät vahvuutensa ja kehityshaasteensa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oppilaan oppimisen valmiuksiin ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelusta, sen suunnittelusta, tavoitteen asettelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Oppilaiden itsetuntoa, opiskelumotivaatiota sekä oppimaan oppimisen taitoja vahvistetaan kaikissa opiskelutilanteissa ja oppiaineissa.

Oppimisessa ja koulunkäynnissä ilmeneviin tuen tarpeisiin vastataan opetusta eriyttämällä, opettajien yhteistyöllä ja opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Oppilaan hyvinvointiin ja oppimismotivaatioon voidaan vaikuttaa myös koulun kerhotoiminnan ja aamu- ja iltapäivätoiminnan avulla. Suunnittelemalla ne osaksi oppilaan päivää voidaan lisätä myös turvallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia.

7.3 Tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Oppilas voi myös tarvita useampaa tuen muotoa. Tehostettu tuki suunnitellaan yksittäistä oppilasta varten kokonaisuutena. Se on luonteeltaan vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki. Tehostetun tuen avulla tuetaan suunnitelmallisesti oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Tuen tehtävänä on ehkäistä ongelmien kasvamista, monimuotoistumista ja kasautumista. Tehostettu tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään oppilaan kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Tehostetun tuen tavoitteena on vahvistaa oppilaan oppimaan oppimisen taitoja, auttaa omaksumaan oppimisen ja opintojen etenemisen kannalta keskeisiä sisältöjä. Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu.

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa oppilaan siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöstön kanssa. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tulee seurata ja arvioida säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Mikäli

oppilaan tilanteessa tapahtuu muutoksia, oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan oppilaan tuen tarvetta.

Oppilaalle annettava tehostettu tuki voi olla esimerkiksi:

- eriyttäminen
- joustavat ryhmittelyt
- samanaikaisopetus
- oppilaan ohjaus
- oppilashuollon tuki
- tukiopetus
- osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet
- apuvälineet
- tulkitsemis- ja avustajapalvelut
- aamu- ja iltapäivätoiminta
- kerhotoiminta
- ohjaus- ja tukipalvelut.

7.3.1 Pedagoginen arvio

Tehostettuun tukeen liittyvä pedagoginen arvio tehdään silloin, kun tehostettua tukea ollaan aloittamassa tai sitä ollaan lopettamassa. Pedagogisessa arviossa kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena
- oppilaan saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea.

Pedagogisen arvion laativat oppilaan opettaja tai opettajat yhteistyössä, erityisopettajan konsultaatio. Tarvittaessa, ja etenkin silloin, kun kyse on oppilaan hyvinvointiin ja kokonaiskehitykseen liittyvistä ongelmista, arvion laatimisessa käytetään myös muita asiantuntijoita. Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää sekä tarpeiden

selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta. Pedagogisen arvion laatimisessa hyödynnetään oppilaalle jo mahdollisesti osana yleistä tukea laadittua oppimissuunnitelmaa. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti tehostetun tuen aikana. Pedagogisiin asiakirjoihin ei kirjata oppilaan diagnooseja tai referoida psykologin tms. lausuntojen sisältöjä eikä asiakirjoihin liitetä lausuntoja. Pedagogisiin asiakirjoihin on tärkeää kirjata, esim. miten oppilaan sairaus, oireyhtymä tms. vaikuttaa käytännön tasolla oppimiseen ja/tai koulunkäyntiin ja miten tämä tulee huomioida opetusta järjestettäessä.

7.3.2 Oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Oppilaan tuki ja ohjaus, oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteet sekä opetusjärjestelyt kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma laaditaan yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Oppimissuunnitelman laatimisen päävastuu on oppilasta opettavalla opettajalla/opettajilla yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Jos oppilaalle määritellään opetuksen erityiset painoalueet, ne kirjataan oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelma tukee opettajan työn suunnittelua, opettajien välistä yhteistyötä sekä kodin kanssa tehtävää yhteistyötä. Suunnitelma on pohja oppilaan arvoinnille. Oppimissuunnitelmassa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Oppimissuunnitelma tarkistetaan vastaamaan tuen tarvetta.

7.3.3 Opiskelun erityiset painoalueet

Eri oppiaineissa ilmeneviä vaikeuksia voidaan ennaltaehkäistä ja oppimista tukea erilaisilla eriyttämisen keinoilla ja tukimuodoilla. Oppilaalle määriteltävien oppiaineen erityisten painoalueiden avulla, oppilas voi keskittyä opiskelussa oppiaineen keskeisiin sisältöihin. Oppilaan arviointi tapahtuu yleisen oppimäärän mukaan. Mikäli oppilas ei saavuta oppiaineen tavoitteita tuesta huolimatta, oppiaineen oppimäärä voidaan yksilöllistää.

Opiskelun erityisiä painoalueita voidaan käyttää vain tehostetun tai erityisen tuen aikana ja painoalueiden määrittely on oppilasta opettavan opettajan tehtävä. Painoalueet määritellään oppimissuunnitelmassa tai HOJKS:ssa niissä oppiaineissa, joiden oppimäärää ei ole yksilöllistetty.

Opiskelun erityiset painoalueet muodostetaan opetussuunnitelmassa määritellyistä, oman vuosiluokan keskeisimmistä sisällöistä. Painoalueet eivät voi olla esim. alempien vuosiluokkien tavoitteita tai sisältöjä. Erityisiin painoalueisiin keskittynyt opetus on usemmiten luonteeltaan väliaikainen ratkaisu ja opetuksen sisältöjä lisätään oppilaan edistymisen mukaisesti. On huomattava, että painoalueittain tapahtuva opiskelu eroaa yksilöllistämisestä, koska yksilöllistämässä on kyse myös opiskelun tavoitetason madaltumisesta.

Huoltajan ja oppilaan tulee tietää, miten suurta osaa oppiaineen sisällöistä oppimissuunnitelmaan kirjatut painoalueet edustavat ja miten niiden hallinta suhteutuu hyvän osaamisen kuvauksiin tai päättöarvioinnin kriteereihin.

7.4 Erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista perusopetuksen tukimuodoista. Käytettävissä ovat perusopetuksen kaikki tukimuodot.

Oppilaalle annettava erityinen tuki voi olla esimerkiksi:

- eriyttäminen
- joustavat ryhmittelyt
- samanaikaisopetus
- oppilaan ohjaus
- oppilashuollon tuki
- HOJKS
- tukiopetus
- osa-aikainen erityisopetus
- opiskelun erityiset painoalueet
- kokoaikainen erityisopetus
- pidennetty oppivelvollisuus
- toiminta-alueittain opetus
- oppimäärän yksilöllistäminen

- opiskelun erityiset painoalueet
- apuvälineet
- aamu- ja iltapäivätoiminta
- kerhotoiminta
- tulkitsemis- ja avustajapalvelut
- ohjaus- ja tukipalvelut.

Erityisen tuen tehtävänä on tarjota oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota vahvistetaan ja häntä kannustetaan ottamaan edellytystensä puitteissa vastuuta opiskelustaan.

Erityiseen tukeen liittyvä pedagoginen selvitys tehdään silloin, kun erityistä tukea ollaan aloittamassa tai sen antamista ollaan lopettamassa. Erityiseen tukeen ei voi siirtyä suoraan yleisestä tuesta kuin poikkeustapauksissa. Mikäli oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea hän saa tukea tehostetun tuen tukimuodoin. Tällöin erityisen tuen päätöstä varten tehty pedagoginen selvitys erityisen tuen lopettamisesta on riittävä eikä enää tarvitse tehdä pedagogista arvioita, oppimissuunnitelman laatiminen riittää.

7.4.1 Pedagoginen selvitys

Pedagogiseen selvitykseen kuvataan selvitys oppilaan oppimisen etenemisestä. Pedagogisessa selvityksessä arvioidaan oppilaan tuen tarvetta mm. tukimuotoja. Pedagoginen selvitys laaditaan moniammatillisena oppilashuollon yhteistyönä. Pedagogisen selvityksen kirjaa luokanopettaja, luokanohjaaja tai aineen opettaja (erityisopettajan konsultaatio). Selvitysten perusteella opetuksen järjestäjä tekee arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta. Erityinen tuki järjestetään oppilaalle muun opetuksen yhteydessä, osittain tai kokonaan pienluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Oppilaan erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta sekä muusta lain mukaan hänelle kuuluvasta tuesta.

Näiden kahden selvityksen ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan pedagogiseksi selvitykseksi. Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tilanne kokonaisuutena

- oppilaan saama tehostettu tuki ja arvio sen vaikutuksista
- oppilaan oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea
- perusteltu arvio siitä, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Tukijärjestelyt voivat sisältää mm. opetus- ja ohjaushenkilöstöön, oppilashuoltoon, avustajiin ja muihin tarvittaviin palveluihin, opetusmenetelmiin ja työtapoihin, opiskelumenetelmiin sekä materiaaleihin ja välineisiin liittyviä tekijöitä. Pedagogisen selvityksen lisäksi erityisen tuen päätöksen valmistelemiseksi tulee tarvittaessa hankkia muita lausuntoja, kuten psykologinen tai lääketieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Pedagogisen selvityksen laatimisessa hyödynnetään oppilaasta aiemmin laadittua pedagogista arviota ja oppilaan oppimissuunnitelmaa. Mikäli oppilaalla on kuntoutussuunnitelma, myös sitä voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee tarkistaa lain edellyttämässä vaiheissa sekä aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa. Tarkistamista varten oppilaasta tehdään uusi pedagoginen selvitys. Mikäli tarpeen todetaan jatkuvan, erityisen tuen jatkamisesta tehdään päätös. Mikäli katsotaan, että oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, tulee tuen lopettamisesta tehdä hallintopäätös.

7.4.2 Erityisen tuen päätös

Yleensä erityisen tuen päätös tehdään, jos todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Ennen erityisen tuen päätöstä on kuultava oppilasta ja huoltajaa tai laillista edustajaa sekä tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys. Erityisen tuen päätöksessä päätetään oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdollisesta tulkittamis- ja avustajapalveluista, muista tarvittavista palveluista, mahdollisista yksilöllistettävistä oppiaineista, niiden lisäämisestä tai vähentämisestä, oppilaan vapauttamisesta oppiaineen opiskelusta, päätöksestä pidennetystä oppivelvollisuudesta, opiskelusta toiminta-alueittain. Pedagoginen selvitys tehdään ennen uutta päätöstä.

Kauhavalla erityisen tuen päätöksen tekee sivistysjohtaja. Erityisen tuen päätös voidaan

tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vammaan, sairauteen, kehityksessä viivästyksen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten. Jos erityisen tuen päätös tehdään perusopetuksen aikana ilman tehostetun tuen antamista, tulee sen perustua oppilaan tilanteen uudelleen arviointiin esimerkiksi onnettomuuden tai vakavan sairauden seurauksena.

Päätöstä arvioidaan ja tarkistetaan tarvittaessa, vähintään toisen ja kuudennen vuosiluokan lopulla, ennen 7. vuosiluokan alkua. Erityisen tuen päätös voi edellyttää kokoaikaisen erityisopetuksen järjestämistä tai opetus voidaan järjestää osa-aikaisena. Mikäli katsotaan, ettei oppilas enää tarvitse erityistä tukea, tuen lopettamisesta tehdään päätös. Tällöin oppilaalle ryhdytään antamaan tehostettua tukea.

7.4.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

Oppilaalle laaditaan HOJKS, kun hänelle tehdään erityisen tuen päätös. HOJKS tulee olla valmiina kuukauden kuluessa erityisen tuen päätöksestä. Suunnitelmaan kirjataan erityisen tuen päätöksen mukainen opetuksen ja tuen antaminen. HOJKS sisältää oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tavoitteet, sisällöt, opetusjärjestelyt, pedagogiset menetelmät, tuki ja ohjaus. HOJKS:n laatimisessa voidaan hyödyntää oppilaan oppimissuunnitelmaa ja aikaisempia pedagogisia selvityksiä sekä HOJKS:a. Kuntoutussuunnitelmaa voidaan myös hyödyntää huoltajan luvalla. Oppilaan opettajat laativat HOJKS:n yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä. Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa myös muut asiantuntijat.

HOJKS tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa lokakuun loppuun mennessä. Jos erityisen tuki lopetetaan, oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tehostettua tukea varten.

7.4.4 Oppiaineen yksilöllistäminen ja opetuksesta vapauttaminen

Oppiaineen oppimäärän yksilöllistäminen merkitsee oppilaan oppimiselle asetettavan tavoitetaso määrittämisestä hänen edellytyksensä mukaiseksi. Yksilöllistetyn oppimäärän

tulee olla riittävän haasteellista. Yksilöllistetyistä oppimäärästä päätetään erityisen tuen päätöksessä. Pedagoginen selvitys sisältää perustelut oppimäärän yksilöllistämiseen. Perustelut tehdään kuhunkin oppiaineeseen erikseen. Jos yksilöllistettyjen oppiaineiden määrää on tarpeen myöhemmin lisätä tai vähentää, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös. Yksilöllistettyjen oppimäärien tavoitteet ja sisällöt kuvataan riittävän selkeästi ja yksityiskohtaisesti oppilaan HOJKS:ssa. Oppilaan opetus ja arviointi tapahtuu HOJKS:n kirjausten mukaan. Oppilaan opiskelua tuetaan pedagogisilla järjestelyillä ja tukimuodoilla. Kunkin oppiaineen opetuksesta vastaava opettaja tai opettajat yhdessä laativat HOJKS:n sisällöt.

Jos oppilas opiskelee yksilöllistetyn oppimäärän mukaan, oppilaan numeroarvosana ja sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*) opintojen aikaisessa arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. Todistuksen lisätietoihin merkitään, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaisesti.

Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Vapauttamiseen oppimäärän opiskelusta tulee olla erityisen painavat syyt ja se perustuu jokaisen oppilaan kohdalla yksilölliseen harkintaan. Kauhavalla oppiaineen vapauttamisesta tekee päätöksen sivistysjohtaja.

Oppiaineen oppimäärien yksilöllistäminen ja oppiaineesta vapauttaminen tehdään yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

7.4.5 Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkua. Lapselle tehdään silloin myös päätös erityisestä tuesta. Esiopetuksen alkaessa lapselle laaditaan HOJKS. Päätös oppivelvollisuuden pidentämisestä tarvitaan ennen esiopetuksen alkua, jotta oikeus siihen voi toteutua. Pidennetyn oppivelvollisuuden käytänteissä noudatetaan opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä menettelytapoja.

Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle annetaan tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista. Esiopetuksen kesto ja perusopetuksen aloittaminen tulee suunnitella lapsen edistymisen, tuen tarpeen ja kokonaistilanteen perusteella. Vaihtoehdot pidennetyn oppivelvollisuuden opetukseen ovat opetussuunnitelman mukaiset.

Oppilaan tarve pidennettyyn oppivelvollisuuteen arvioidaan erityisen tuen päätöksen tarkistamisen yhteydessä. Jos todetaan, ettei oppilas enää kuulu pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin, tehdään päätös pidennetyn oppivelvollisuuden päättämisestä, jonka jälkeen oppilas kuuluu yleisen oppivelvollisuuden piiriin.

7.4.6 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Vaikemimmin kehitysvammaisten oppilaiden opetus voidaan järjestää oppiainejaon sijasta toiminta-alueittain. Myös muulla tavoin vammaisen tai vakavasti sairaan oppilaan opetus voi olla oppilaan terveydentilaan liittyvistä syistä perusteltua järjestää toiminta-alueittain. Opetuksen järjestämisestä toiminta-alueittain päätetään erityisen tuen päätöksessä. Kauhavalla erityisen tuen päätöksen tekee hallintosäännön mukaan sivistysjohtaja. Oppilaan yksilölliset tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä oppilaan edistymisen arviointi kuvataan oppilaan HOJKS:ssa kullekin toiminta-alueelle erikseen. Opetuksen toteuttamisessa eri toiminta-alueiden sisältöjä voidaan yhdistää. Opetus suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lisäksi tehdään opettajien keskinäistä sekä muun henkilöstön ja eri asiantuntijoiden välistä yhteistyötä.

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

Oppilaalla, joka on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee oppimisessaan lyhytaikaista tukea, on oikeus saada tukiopetusta. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimiseen liittyvät vaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Tukiopetuksella voidaan myös ehkäistä vaikeuksia ennakolta. Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan suoriutumisen kannalta on tarpeen. Tukiopetusta voidaan antaa tuen kaikilla tasoilla. Oppilaan saama tukiopetus kirjataan Wilmaan.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Heille annetaan tietoa tukiopetuksen toteuttamistavoista ja merkityksestä oppimiselle ja koulunkäynnille.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalla, jolla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään, on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta muun opetuksen ohessa. Osa-aikaisella erityisopetuksella voidaan parantaa oppilaan oppimisedellytyksiä ja ehkäistä oppimisen eri alueisiin liittyvien ongelmien kasvua. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan esimerkiksi oppilaille, joilla on kielellisiä tai matemaattisiin taitoihin liittyviä vaikeuksia, oppimisvaikeuksia yksittäisissä oppiaineissa, vaikeuksia opiskelutaidoissa, sosiaalisissa taidoissa tai koulunkäynnissä.

Osa-aikaista erityisopetusta annetaan joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikainen erityisopetus suunnitellaan ja oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla.

Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilaille ja huoltajille. Osa-aikainen erityisopetus pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Huoltajan tuki opetuksen onnistuneessa toteuttamisessa on keskeinen. Osa-aikaisen erityisopetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös oppilashuollon palveluista vastaavien kanssa.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Opetuksen järjestäjä päättää tulkitsemis- ja avustajapalveluista sekä muista opetuspalveluista ja erityisistä apuvälineistä. Palvelujen ja apuvälineiden tarve ja määrä arvioidaan moniammatillisena yhteistyönä hyödyntäen mm. asiantuntijoiden lausuntoja. Oppilaan tulkitsemis- ja avustajapalvelujen tarve arvioidaan pedagogisessa arviossa. Erityistä tukea saavan oppilaan tuen tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä. Yleistä ja tehostettua tukea saavan oppilaan apuvälineistä tehdään hallintopäätös. Erityistä

tukea saavan oppilaan palveluiden ja erityisten apuvälineiden tarve arvioidaan pedagogisessa selvityksessä ja niistä päätetään erityisen tuen päätöksessä.

7.6 Ohjaussuunnitelma

Kauhavan esi- ja perusopetuksessa on käytössä yhteinen ohjaussuunnitelma, jota koulut täydentävät tarvittaessa. Ohjaussuunnitelmassa on kuvattu oppilaan ohjauksen järjestämisen rakenne, toimintatavat, työn ja vastuun jako sekä työskentely monialaisissa verkostoissa, kodin ja koulun yhteistyö ohjauksessa, työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Kauhavan esi- ja perusopetuksen ohjaussuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä.

Luku 8 Oppilashuolto Kauhavalla

Kauhavan esi- ja perusopetuksen keskeiset oppilashuollon toimintatavat ja palvelut on kirjattu Kauhavan esi- ja perusopetuksen oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelmaan. Koulussa oppilashuolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ja oppilashuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttamisesta, arvioinnista ja kehittämisestä koulussa vastaa koulunjohtaja/rehtori yhteistyössä monialaisen koulun asiantuntijaryhmän kanssa. Oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä.

Oppilaille ja huoltajille tiedotetaan oppilas- ja opiskelijahuollosta.

Kauhavan esi- ja perusopetuksen oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelman yhteisiä osuuksia täsmennetään ja täydennetään tarvittaessa koulukohtaisesti.

8.1 Monialainen oppilashuollon yhteistyö

Oppilashuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus.

8.1.1 Kauhavan monialainen oppilashuollon ohjausryhmä

Kauhavan monialaisen oppilas- ja opiskelijahuollon ohjausryhmän jäsenet nimittää

kasvatus- ja opetuslautakunta. Ohjausryhmässä on edustajat opinto-ohjaajista, kuraattoreista, kouluterveydenhoitajista ja opettajista. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii kasvatus- ja opetuslautakunnan nimeämä viranhaltija.

Monialainen ohjausryhmä suunnittelee oppilas- ja opiskelijahuoltopalveluita, kehittää ja arvioi niitä. Ohjausryhmä päivittää kaupungin/alueen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa sekä linjaa muita kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevia linjauksia.

8.1.2 Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista ja sitä johtaa koulun esimies. Tämän ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasyhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Oppilaiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on tärkeää.

8.1.3 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeää on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaan asioiden käsittelyyn osallistuvat yksilökohtaisen oppilashuollon monialaisen asiantuntijaryhmän jäsenet oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella. Ryhmä voi pyytää neuvoa tarpeeksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Yksittäisen oppilaan asioista laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö toimii kirjaajana. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilashuoltokertomukseen kirjataan oppilas- ja opiskelijahuoltolain vaatimat seuraavat asiat:

- * yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- * kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- * kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- * asian aihe ja vireille panija
- * oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- * toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- * tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- * toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot.

Oppilashuoltokertomukset ja muut oppilashuollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Tiedot ovat salassa pidettäviä.

8.2 Oppilashuoltosuunnitelma

Oppilashuoltosuunnitelma on osa Kauhavan kaupungin opiskeluhoollon käsikirjaa. Oppilashuoltosuunnitelma on opetussuunnitelman liitteenä.

Luku 9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä Kauhavalla

Kaikkien oppilaiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan huomioon oppilaan koulutyön järjestämisaikaa ja -tapaa päätettäessä. Kaikilla oppilailla on oikeus koulunkäynnin ja oppimisen tukeen sekä oppilashuoltoon ja oppilashuollon oheispalveluihin.

9.1 Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus Kauhavalla

Kauhavalla koulujen toimintakulttuuria kehitetään toisia arvostamaan, avoimeen ja vuorovaikutteiseen tapaan toimia. Kouluyhteisön jäsenten osallistavaa ja luottamusta

rakentavaa keskustelua pyritään lisäämään. Koulun toimintakulttuurin kehittämistä ohjaava periaate kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus korostuu Kauhavalla monikielisten oppilaiden lisääntymisen myötä. Erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa on luontevaa ja kieliä arvostetaan. Kouluja kehitetään kielitietoisiksi yhteisöiksi. Kielitietoisessa koulussa jokainen aikuinen on kielellinen malli ja myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja.

Koulun arkeen liittyy erilaisia sosiaalisen toiminnan käytänteitä, joihin tilanteinen kieli kuuluu olennaisena osana. Kielitietoisuus tarkoittaa myös tietoisuutta siitä, miten kieli vaikuttaa yhteiskuntaan sosiaalistumiseen. Kielitietoisuuteen kuuluu myös oppilaiden omien kielten arvostaminen. Kielen oppimisen kannalta on tärkeää, että oppijoiden kielelliset ja kulttuuriset identiteetit otetaan huomioon myös opetuksessa.

9.2 Opetuksen järjestäminen

Maahanmuuttajaoppilaiden opetus järjestetään perusopetusryhmässä oppilaan tarvitsemilla oppimisen ja koulunkäynnin tuen muodoilla avustettuna. Mikäli oppilaan kielitaito on riittämätön selviytyäkseen perusopetuksesta suomen kielellä, oppilas osallistuu perusopetuksen valmistavaan opetukseen. Kauhavalla valmistavaa opetusta annetaan erillisissä valmistavan opetuksen opetusryhmissä tai perusopetusryhmissä.

Maahanmuuttajaoppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelman laatii oppilaan opettaja/opettajat, erityisopettajan konsultaatio. Oppimissuunnitelma laaditaan 2 kuukauden kuluessa oppilaan opiskelun aloittamisesta. Oppimissuunnitelma arvioidaan viimeistään ennen koulun lukuvuoden päättymistä. Oppimissuunnitelman laatimisessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Oppimissuunnitelma -lomake on Wilmassa.

Oppilaan suomen kielen taito huomioidaan opetuksessa. Oppimisen tueksi oppilas saattaa tarvita esim. käsitteiden avaamista, muistiinpanot reaaliaineiden teksteistä. Koetilanteiden vaatimat erityisjärjestelyt huomioidaan (lisäaika, suullinen koe). Oppilaan kulttuurista otetaan huomioon opetusjärjestelyissä (esim. terveystiedon, biologian, liikunnan opetus).

Kauhavalla tulkkauspalvelu tilataan tulkkeskuksesta. Tulkkauksen varaa se henkilö,

kenen vastuualueelle tulkattava asia kuuluu. Tulkkauksen tarve mietitään tapauskohtaisesti. Tulkkausta voidaan tarvita vanhempaintapaamisiin, vanhempainiltaan, tiedotteiden laatimiseen.

9.3 Oppilaiden kieli- ja kulttuuri-identiteetin kehittymisen tukeminen

Oppilaan kieli ja kulttuuri ovat keskeisiä oppilaan identiteetin rakentumisessa ja sen ilmaisemisessa. Kielen oppimisen kannalta on tärkeää, että oppijoiden kielelliset ja kulttuuriset identiteetit otetaan huomioon opetuksessa. Kauhavalla pyritään tasapuoliseen ja oikeudenmukaiseen toimintaan perusopetuksen kaikilla osa-alueilla.

12 Valinnaisuus perusopetuksessa Kauhavalla

Perusopetuksen valinnaisten opintojen yhteisenä tehtävänä on syventää oppimista, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintovalmiuksia. Valinnaiset opinnot tarjoavat oppilaille mahdollisuuden kehittää osaamistaan kiinnostuksensa suunnassa. Valinnaisuus tukee opiskelumotivaatiota ja kartuttaa valintojen tekemisen taitoja.

12.1. Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit (T&T)

Taide- ja taitoaineiden valinnaisiin osoitetut vuosiviikkotunnit voidaan jakaa musiikin, kuvataiteen, käsityön, liikunnan ja kotitalouden kesken tai osa niistä voidaan osoittaa oppilaiden valittaviksi taide- ja taitoaineiden opinnoiksi, jotka syventävät oppilaan osaamista.

Kauhavalla vuosiluokille 4, 5 ja 6 koulu päättää oppilaiden T&T valinnaiset tunnit koulun painotusten ja vahvuuksien mukaan.

Vuosiluokilla 8 ja 9 taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit järjestetään niin, että koulu tarjoaa oppilaiden valittavaksi vähintään kolmea (3) eri taide- ja taitoainetta.

Taide- ja taitoaineiden valinnaisista aineista laaditaan koulukohtainen suunnitelma, missä määritellään opintojen nimi, laajuus, tavoitteet, sisällöt, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät mahdolliset erityispiirteet sekä vuosiluokat, joille valinnaista ainetta tarjotaan.

12.2. Valinnaiset aineet (VAL)

Valinnaisten aineiden tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan osaamista oppilaan valinnan mukaisesti.

Valinnaisena aineena voidaan tarjota perusopetuksen yhteisten aineiden syventäviä ja soveltavia opintoja tai useasta aineesta muodostettuja ilmiöpohjaisia oppiainekokonaisuuksia. Valinnaiset aineet edistävät perusopetukselle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Syventävät valinnaiset aineet syventävät ja/tai laajentavat yhteisten oppiaineiden tavoitteita ja sisältöjä. Soveltavat valinnaiset aineet voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisesta osaamisesta. Soveltavilla valinnaisilla aineilla voidaan edistää oppiaineiden yhteistyötä.

Vuosiluokilla 4, 5 ja 6 yhden tarjottavan valinnaisen aineen (VAL) on oltava yrittäjämäinen toimintatapa maakunnallisen linjauksen mukaisesti.

Valinnaisista aineista laaditaan koulukohtainen suunnitelma, missä määritellään opintojen nimi, laajuus sekä vuosiluokat, joille kutakin valinnaista ainetta tarjotaan. Koulu myös kirjaa valinnaisen aineen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokittain sekä oppimisympäristöön, työtapoihin, tukeen, ohjaukseen ja arviointiin liittyvät mahdolliset erityispiirteet. Oppilaat voi myös osallistaa valinnaisten aineiden suunnitteluun.

12.3. Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vieraan kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielisissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua.

Vieraan kielen opetuksen tehtävänä on saada aikaan myönteisiä kokemuksia kielestä ja sen käyttämisestä. Opetettava aines valitaan siten, että se liittyy mielekkäisiin kielenkäyttötilanteisiin. Tavoitteena on, että oppilas uskaltaa käyttää kieltä rohkeasti omien

edellytystensä mukaisesti. Tärkeää on myös pyrkiä luomaan hyvä pohja, oppimisen ilo sekä innostunut asenne läpi elämän jatkuvalla vieraiden kielten ja kulttuurien harrastamiselle.

A-kieli (A1)

A-kieltä opiskellaan kaikille yhteisenä aineena. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen A-kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. Kauhavalla A1 kieli on englanti.

Maakunnallisen linjauksen mukaisesti Kauhavalla alkuopetuksen painotustunti 2.lk:lla on englanti. Leikinomaisen ja toiminnallisen opiskelun on tarkoitus tuottaa iloa ja onnistumisen kokemuksia ilman suorituspaineita.

B-kieli (B1)

Opetuksen tavoitteena on vieraan kielen perustaidon saavuttaminen. Opetus edistää myös oppilaan kielenopiskelutaitoja ja kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittymistä. Kauhavalla B1 kieli on ruotsi.

Valinnainen kieli (B2)

Valinnaisen kielen opetuksen tulee painottua puheviestintään kaikkein tavanomaisimmissa arkipäivän tilanteissa ja toimia samalla johdantona pitempikestoisille kyseisen kielen opinnoille toisen asteen koulutuksessa. Kauhavalla B2 kielenä tarjotaan oppilaille valittavaksi saksaa ja muita kieliä mahdollisuuksien mukaan..

Valinnaisaineissa opetusryhmä muodostetaan, mikäli oppilasmäärä on vähintään 10. Lautakunnan hyväksymien periaatteiden mukaisesti koulu harkitsee, missä aineissa pienetkin ryhmät ovat sallittuja esim. kielet. Valinnaisaineissa opetusryhmiä voidaan muodostaa vuosiluokkien 4-6 ja 8-9 oppilaista.

Liite 1.

5.2.1

Kauhavan kaupungin suunnitelma kasvatustietokustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Oppilaalla on velvollisuus perusopetuslain (POL) §:n 35 mukaan osallistua opetukseen, hoitaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti. Jos oppilas laiminlyö perusopetuslain mukaisten velvollisuuksien asianmukaisen noudattamisen tai esim. rikkoo koulun järjestyssääntöjä, häntä voidaan ojentaa tai häneen voidaan kohdistaa kurinpitotoimia.

Kurinpitotoimenpiteet alkavat aina oppilaan kuulemisella. Oppilaalla on silloin mahdollisuus selittää toimintaansa, oikaista mahdollinen väärinkäsitys tms. Kuuleminen tehdään aina mahdollisimman pian ja yleensä vasta sen jälkeen asiasta ilmoitetaan kaikille asiaan liittyvien lasten huoltajille.

Kaikissa kurinpitotoimissa ja rangaistuksissa on huoltajille ilmoitettava asiasta ja asia on kirjattava. Kuitenkin vain kirjallisessa varoituksessa ja määräaikaisessa erottamisessa on huoltajille varattava mahdollisuus tulla kuulluksi ennen rangaistuksen määräämistä.

Koulu käyttää lakisääteistä julkista valtaa. Huoltajan lupaa kurinpitotoimiin ei tarvita, eikä oppilaan kuulemisessa ole huoltajalla oikeutta vaatia olla läsnä. Huoltajat eivät voi myöskään mitätöidä koulun antamaa rangaistusta.

Jos huoltaja haluaa selvittää rangaistuksen syitä, tulee hänen olla ensisijaisesti yhteydessä rangaistuksen määränneeseen opettajaan ja vasta sen jälkeen tarvittaessa rehtoriin/koulunjohtajaan.

5.2.1.1 Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Tämän vuoksi

kouluun ei saa tuoda eikä koulussa pitää hallussa laissa kiellettyjä esineitä tai aineita: alkoholilain, huumausainelain ja tupakkalain mukaisia tuotteita tai vahingoittamiseen soveltuvia aineita tai lyömiseen soveltuvia esineitä (järjestyslaki) tai omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavia tai erityisesti omaisuuden vahingoittamiseen soveltuvia esineitä tai aineita.

Koulun opettaja tai rehtori/koulunjohtaja ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Koululla ei ole kuitenkaan toimivaltaa määrätä rangaistuksia koulumatkoilla sattuneista tapauksista. Järjestyssäännöt eivät ole voimassa koulumatkalla.

5.2.1.2 Oppilaan velvollisuus siivota jälkensä

Oppilaan tekemään vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia. Vahingosta ilmoitetaan aina huoltajille. Oppilaalla on velvollisuus siivota tai korvata tahallisesti tai huolimattomuuttaan aiheuttamansa vahinko. Koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään koulun omaisuuden, jonka tämä on tahallaan tai huolimattomuuttaan liannut tai saattanut epäjärjestykseen.

Oppilas ei voi jäädä pois opetuksesta tehtävän ajaksi. Siivoamisesta ilmoitetaan huoltajalle, mikäli tehtävä suoritetaan koulupäivän ulkopuolella. Työtä valvotaan ja se saa kestää enintään kaksi tuntia.

5.2.1.3 Poissaolojen seuranta, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta (Pol35 §). Luvallisia koulun hyväksymiä poissaoloja ovat sairaus, sekä pyydetyt ja myönnetyt poissaolot. Poissaolojen ilmoittamiseen ja seurantaan käytetään ensisijaisesti Wilma-järjestelmää.

Oppilaan vanhempien tulee ilmoittaa luokanopettajalle tai -ohjaajalle oppilaan sairauteen liittyvästä poissaolosta mahdollisimman pian. Hyvä tapa on tehdä ilmoitus samana aamuna. Mikäli oppilas on poissa koulusta huoltajien siitä ilmoittamatta, on opettajan tai

luokanohjaajan tiedusteltava huoltajilta poissaolon syytä. Jos oppilaan yksittäiset luvattomat poissaolot ovat toistuvia, opettajan tai luokanohjaajan on keskusteltava asiasta oppilaan ja vanhempien kanssa. Luokanopettajalla ja -ohjaajalla on velvollisuus sopia yksilökohtaisen oppilashuoltoryhmän koollekutsujan kanssa ryhmän koollekutsumisesta, jos oppilaan luvattomat poissaolot tai jatkuvat yksittäiset poissaolot jatkuvat, eikä asian käsittely oppilaan vanhempien kanssa tuota tulosta.

Luvan tilapäiseen poissaoloon myöntää kolmeen päivään asti oppilaan opettaja tai luokanohjaaja. Pidemmistä poissaoloista päättää rehtori/koulunjohtaja saatuaan asiasta vanhempien kirjallisen hakemuksen. Hakemus pidemmistä poissaoloista on tehtävä riittävän ajoissa. Huoltajien tulee varmistaa, että oppilas huolehtii koulutehtävänsä poissaoloajaltaan.

Selvittämättömiin poissaoloihin puututaan heti. Jos selvitettyjä poissaoloja on toistuvasti, myös silloin luokanopettaja/luokanohjaaja keskustelelee asiasta oppilaan ja vanhempien kanssa. Jos oppilaan koulunkäynti vaarantuu luvattomien poissaolojen takia, eikä tukitoimista ole ollut apua, yksilöllisessä oppilashuoltoryhmässä arvioidaan lastensuojeluilmoituksen tarvetta.

Luokanopettajan tai luokanohjaajan tulee seurata jatkuvasti poissaolomääriä. Erityistä tarkkaavaisuutta tarvitaan nivelvaiheissa tai selvittämättömien poissaolojen määrän kasvaessa.

5.2.1.4 Järjestyssäännöt

Jokaisella koululla tulee olla järjestyssäännöt. Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöissä voidaan antaa koulu yhteisön turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä käytännön järjestelyistä ja asianmukaisesta käyttäytymisestä sekä tarkempia määräyksiä esineistä tai aineista sekä niiden käytöstä ja säilytyksestä. Lisäksi määräyksiä voidaan antaa koulun omaisuuden käsittelyistä, koulun tilojen siisteydestä huolehtimisesta sekä oleskelusta ja liikkumisesta koulurakennuksissa ja koulualueella. Järjestyssääntöjen luomiseen ja päivittämiseen otetaan oppilaat, huoltajat ja henkilökunta tiiviisti mukaan. Järjestyssäännöt tulee päivittää vuosittain.

5.2.1.5 Kurinpidolliset keinot

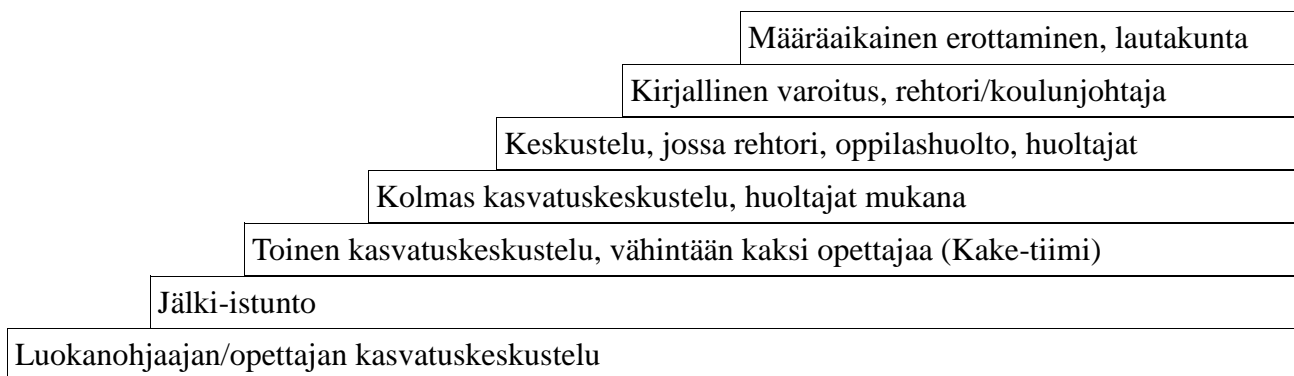
Oppilaan saamien rangaistusten tulee vaikuttaa käyttäytymisen arviointiin. Koulu kirjaa tarkennuksen omaan opetussuunnitelmaan.

- Jälki-istunto
- kirjallinen varoitus
- määräaikainen erottaminen
- opetusta häiritsevän oppilaan poistaminen luokahuoneesta tai muuusta tilasta, jossa opetusta annetaan, tai koulun tilaisuudesta poistaminen
- lisäksi työrauhan turvaamiseksi oppilaan oikeus osallistua opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi.

5.2.1.6 Kasvatuskeskustelu

Kasvatuskeskustelu on ensisijainen keino puuttua oppilaan häiritsevään ja epäasialliseen käyttäytymiseen. Kasvatuskeskustelu käydään, jos oppilas häiritsee opetusta, rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti.

5.2.1.7 Kauhavan esi- ja perusopetuksen kasvatuskeskusteluportaikko

Kuvio 1. Kasvatuskeskusteluportaikko.

1. ensimmäisestä rikkomuksesta oppilaalle luokanopettajan/luokanohjaajan kasvatuskeskustelu

Kasvatuskeskustelu tulee kirjata ja siitä ilmoitetaan huoltajalle.

2. toisesta rikkomuksesta oppilaalle jälki-istunto

Jälki-istunto järjestetään aina kouluajan ulkopuolella ja istunto kirjataan. Muun muassa kirjallisten ja suullisten tehtävien ja harjoitusten sekä muiden kasvatuksellisia tavoitteita tukevien esimerkiksi yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävien tehtävien teettäminen on mahdollista. Edelleenkin voidaan oppilas myös velvoittaa istumaan hiljaa.

3. kolmannesta rikkomuksesta oppilaalle toinen kasvatuskeskustelu, jossa on mukana vähintään kaksi opettajaa (ns. Kake-tiimi)

Koulun opettaja tai rehtori/koulunjohtaja voi määrätä keskustelun enintään kahdeksi tunniksi. Keskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella

Toisessa kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa. Keskustelu kirjataan Wilmaan, ja siitä ilmoitetaan oppilaan huoltajille. Huoltajat voivat osallistua keskusteluun, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Keskustelusta tehdään raportti, josta ilmenee keskustelun syyt ja mahdolliset toimenpiteet. Raportti lähetetään huoltajille ja huoltajat voivat kommentoida tehtyjä johtopäätöksiä. Raportti palautetaan kouluun huoltajien allekirjoittamana seuraavana koulupäivänä. Raportin tavoitteena on huolehtia siitä, että kodin ja koulun aikuisilla on tietoa koulupäivän aikana sattuneista ongelmista.

4. neljännestä rikkomuksesta oppilaalle kolmas kasvatuskeskustelu, johon kutsutaan oppilaan huoltajat mukaan

5. viidennestä rikkomuksesta oppilaalle keskustelu, jossa ovat mukana oppilaan lisäksi rehtori/koulunjohtaja, oppilashuollon edustaja sekä oppilaan huoltajat

6. kuudennesta rikkomuksesta oppilaalle kirjallinen varoitus

Kirjallinen varoitus on kurinpitovaroitus. Kirjallisen varoituksen antaa rehtori/koulunjohtaja. Jos oppilas jatkaa vielä epäasiallista toimintaa kirjallisen varoituksen

saatuaan, hänet voidaan erottaa koulusta enintään kolmeksi kuukaudeksi.

7. määräaikainen erottaminen

Oppilas voidaan erottaa määräajaksi opetuksesta. Päätöksen määräaikaisesta erottamisesta opetuksesta tekee kasvatus- ja opetuslautakunta.

5.2.1.8 Tupakointirikkomus

(jos oppilas jää kiinni tupakoinnista tai tupakan välittämisestä, sähkötupakasta tai nuuskasta)

Ensimmäisestä tupakointirikkomuksesta koulussa määrätään oppilas jälki-istuntoon. Jälki-istunnosta ilmoitetaan kotiin puhelimelle heti oppilaan jäätyä kiinni tupakoinnista. Opettaja aloittaa ja päättää puhelun ja oppilas itse kertoo huoltajalle tupakointirikkomuksesta. Samassa puhelussa opettaja ilmoittaa tulevasta jälki-istunnosta, joka pyritään istumaan samana päivänä.

Toisesta tupakointirikkomuskerrasta oppilas määrätään tupakointirikkomuskeskusteluun. Keskustelun yhteydessä oppilas opiskelee tupakoinnin aiheuttamia vaaroja tehtävien kautta ja tekee suunnitelman tupakoinnin lopettamisesta. Kasvatuskeskusteluryhmän kanssa käydyn keskustelun lisäksi oppilas toimittaa raportin ja tehtävän huoltajalleen. Huoltaja kuittaa oppilaan kotiin tuoman tehtävän ja oppilas palauttaa sen sovittuna ajankohtana kouluterveydenhoitajalle. Terveystenhoitajan kanssa oppilas käy läpi suunnitelmansa tupakoinnin lopettamiseksi.

Kolmannesta tupakointirikkomuksista seuraa jälki-istunto ja rehtori/koulunjohtaja tekee tupakointirikkomusilmoituksen poliisille.

Mahdollisista seuraavista tupakointirikkomuksista rehtori/koulunjohtaja tekee tupakointirikkomusilmoituksen poliisille.

5.2.1.9 Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Opettajalla ja rehtorilla on oikeus määrätä haltuunsa kielletty esine tai aine (esim. tupakkatuote tai sytkäri), sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai

oppimista (esim. kännykkä) tai vaarallinen esine tai aine (esim. teräase tai spraypullo). Jos oppilas ei kehoituksesta huolimatta anna kyseistä esinettä tai ainetta, opettajalla on oikeus poistaa oppilas luokasta tai vaarallisen esineen ollessa kyseessä käyttää välttämättömiä voimakeinoja. Kun esine otetaan haltuun, siitä ilmoitetaan aina huoltajille ja asia tulee aina kirjata.

5.2.1.10 Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat

Koulun opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassaan olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa. Tarkastaminen koskee esineitä ja aineita, jotka vaarantavat oppilaan oman tai muiden turvallisuuden. Tällä taataan turvallinen ja rauhallinen toimintaympäristö kaikille. Ennen tarkastamista oppilaalle tulee ilmoittaa tarkastuksen syy. Tarkastaminen edellyttää epäilyä tai havaintoa. Läsnä tulee olla kaksi aikuista, joista toisen oppilas voi valita, mikäli mahdollista ja tarkastajan tulee olla samaa sukupuolta tarkastettavan kanssa.

Tarkastamisessa ja esineiden haltuun ottamisessa on noudatettava hienotunteisuutta ja kunnioitettava henkilökohtaista koskemattomuutta ja yksityisyyttä mahdollisimman pitkälle. Oppilaan tavaroiden tarkastaminen tulee aina kirjata ja asiasta ilmoitetaan aina huoltajalle.

5.2.1.11 Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen

Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla/koulunjohtajalla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaista oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioonottaminen.

Voimakeinojen käyttämisestä opettajan tulee tehdä kirjallinen ilmoitus opetuksen järjestäjälle.

Kauhavan kaupunki**Väliarviointi arviointikeskustelu**

Päivänmäärä

Lukuvuosi

Koulun nimi

_____

_____

Oppilaan nimi

Syntymäaika

Vuosiluokka

_____

_____

_____

Läsnäolijat	Oppilas Huoltaja(t) Luokanopettaja
Opilliset taidot	Nämä sujuvat hyvin Näissä tarvitsen harjoitusta
Työskentelytaidot	Nämä sujuvat hyvin Näissä tarvitsen harjoitusta
Käyttäytyminen	
Muita huomioita (esim. mahdollinen tuen tarve)	
Allekirjoitukset	

--	--

Liite 2. Väliarviointilomake vuosiluokilla 1, 3, 4, 5.

Kauhavan kaupunki

Väliarviointi ja nivelkohdan arviointi

Päivänmäärä

Lukuvuosi

Koulun nimi

_____

_____

Oppilaan nimi

Syntymäaika

Vuosiluokka

2.

Läsnäolijat	Oppilas Huoltaja(t) Luokanopettaja
Kielelliset valmiudet	Kysymisen ja kuuntelemisen taidot Vuorovaikutustaidot Taito ilmaista itseään erilaisin keinoin Nykytilanne Tavoitteet
Matemaattiset taidot	Nykytilanne Tavoitteet
Työskentelytaidot	Taito työskennellä itsenäisesti ja ryhmässä

	<p>Omista tehtävistä huolehtiminen</p> <p>Nykytilanne</p> <p>Tavoitteet</p>
Muita huomioita (esim. mahdollinen tuen tarve)	
Allekirjoitukset	

Liite 3. Väliarviointilomake vuosiluokalla 2.

Taulukko 2. Käyttäytymisestä annettavan arvosanan kriteerit

Arvosana	Kriteerit
10 erinomai- nen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas noudattaa koulun sääntöjä. • Oppilas käyttäytyy esimerkillisen kohteliaasti, ystävällisesti ja auttavaisesti muita kohtaan. • Oppilas käyttäytyy esimerkillisen oikeudenmukaisesti ja

	<p>suvaitsevaisesti muita kohtaan.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilas sopeutuu työhön erilaisissa ryhmissä ja edistää yhteistä työskentelyä. • Oppilas edistää työrauhaa. • Oppilaan kielenkäyttö on esimerkillistä. • Oppilas luo käytöksellään ympärilleen myönteistä ilmapiiriä. • Oppilasta ei ole ojennettu kirjallisesti eikä hän ole saanut kurinpidollisia rangaistuksia.
9 kiitettävä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas noudattaa koulun sääntöjä. • Oppilas käyttäytyy kohteliaasti, ystävällisesti ja auttavaisesti muita kohtaan. • Oppilas käyttäytyy oikeudenmukaisesti ja suvaitsevaisesti muita kohtaan. • Oppilas sopeutuu työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilas antaa toisille työrauhan. • Oppilaan kielenkäyttö on asiallista. • Oppilasta ei ole ojennettu eikä hän ole saanut kurinpidollisia rangaistuksia.
8 hyvä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas noudattaa koulun sääntöjä. • Oppilas sopeutuu yleensä työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilas antaa toisille yleensä työrauhan. • Oppilas käyttäytyy ystävällisesti muita kohtaan. • Oppilaan kielenkäyttö on yleensä asiallista. • Oppilasta on voitu ojentaa, jolloin hän muuttaa käyttäytymistään ohjattuun suuntaan.
7 tydyttävä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaalla on vaikeuksia koulun sääntöjen noudattamisessa. • Oppilas häiritsee joskus työrauhaa. • Oppilaalla on jonkin verran ongelmia sopeutumisessa työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilaalla on joskus vaikeuksia ottaa toiset huomioon. • Oppilaan kielenkäyttö vaatii ohjausta. • Oppilaan käyttäytymistä joudutaan ohjeistamaan. • Oppilas on voinut saada joitain kurinpitovirheita.
6 kohtalainen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaalla on vaikeuksia koulun sääntöjen noudattamisessa. • Oppilaalla on ongelmia sopeutumisessa työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilaalla on vaikeuksia ottaa toisia huomioon. • Oppilas häiritsee toistuvasti työrauhaa. • Oppilaan kielenkäyttö vaatii usein ohjausta. • Oppilaan käyttäytymistä joudutaan ohjeistamaan toistuvasti. • Oppilas on saanut useita kurinpitovirheita.
5 välttävä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaalla on usein vaikeuksia koulun sääntöjen noudattamisessa. • Oppilaalla on ongelmia sopeutumisessa työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilas ei anna toisille työrauhaa. • Oppilas ei osaa ottaa toisia huomioon. • Oppilaan kielenkäyttö on asiatonta. • Oppilaan käyttäytymistä joudutaan ohjeistamaan jatkuvasti. • Oppilas on saanut useita kurinpitovirheita, joilla ei ole ollut

	<p>vaikutusta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaan käytös on välinpitämätöntä.
4 hylätty	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ei kykene toimimaan koulu yhteisössä.

OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI KAUHAVALLA

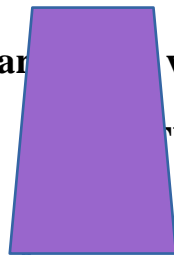
- käsikirja henkilöstölle

TUEN TASOT

ARVIOINTI

- erityisen tuen päätös
- pedagoginen selvitys tar
- HOJKS

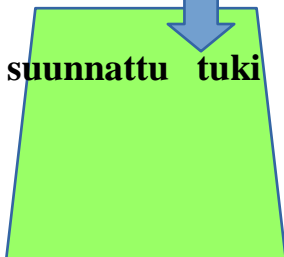
YLEINEN TUKI

- säännöllinen tuki
- oppimis- suunnitelma
- useita tuki- muotoja

TEHOSTETTU TUKI

- kaikille suunnattu tuki

YLEINEN TUKI

pedagoginen selvitys

pedagoginen arvio

- arviointi HOJKS:n mukaan
- luokan keväällä

- arviointi yleis- opetuksen mukaan

- arviointi yleisopetuk-

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen opas

Oppaan tavoitteena on selkiyttää oppilaiden parissa toimiville henkilöille, mitä oppimisen ja koulunkäynnin tuki tarkoittaa käytännössä. Oppaan laadinnassa on pyritty selkeään, konkreettiseen ja nopeasti informaatioita antavaan esitykseen. Tavoitteena on luoda yhteinen toimintamalli oppimisen ja koulunkäynnin tukeen Kauhavalla. Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen tarkemmat kuvaukset löytyvät perusopetuksen opetussuunnitelmasta.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen tasot ovat yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki, joista oppilas voi saada vain yhdentasoista tukea. Perusopetuslaissa säädettyjä tukimuotoja ovat esimerkiksi tukiopeus, osa-aikainen erityisopetus, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset apuvälineet. Pedagogisten asiakirjojen laadinta ja em. tukimuotojen käyttö oppilaan opetuksessa ei edellytä oppilaan tai huoltajan suostumusta. Näitä tukimuotoja voi käyttää kaikilla kolmella tuen tasolla sekä yksittäin, että samanaikaisesti toisiaan täydentävinä.

Tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tukea annetaan vain niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista.

Tuen järjestämiseen liittyvissä asioissa huomioidaan oppilaan ja hänen huoltajansa näkemykset. Oppilas ja huoltajat ovat mahdollisuuksien mukaan läsnä keskusteluissa ja palavereissa.

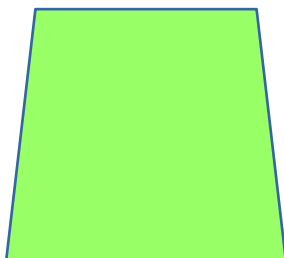
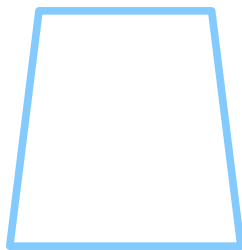
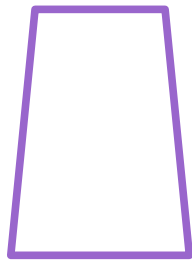
Piirros: Rosanna Mikkonen

Sisältö

- yleinen tuki
- tehostettu tuki
- erityinen tuki

I YLEINEN TUKI

Oppilaan tarvitsema tuki on satunnaista tai tilapäistä, ei kovin laajaa eikä intensiivistä.

YLEINEN TUKI
Voidaan laatia oppimissuunnitelma.
Eriyttäminen, kodin ja koulun yhteistyö, tukiopetus, kerhotoiminta, a
iltapäivätoiminta

KESKEISET YLEISEN TUEN MUODOT

Eriyttäminen

oppilaat, joilla on oppimisvaikeuksia

- opetukseen käytettävä aika
  - pääsääntöisesti muun luokan mukana
  - aihe- ja tapauskohtaisesti käytetään enemmän aikaa mm. perusasioiden osalta
- oppiaines: syvyys, laajuus, sisällöt, materiaalit
  - oppisisällöt pääosin yleisopetuksen opetussuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden mukaiset
  - mekaaniset tehtävät: luokkatason mukaisesti
  - sanalliset tehtävät: vähennetään/poistetaan vaikeimmat tehtävät
  - satunnainen havaintomateriaalin käyttö

lahjakas oppilas

- opiskelua voidaan syventää ja laajentaa oppimissuunnitelman avulla

Kodin ja koulun yhteistyö

- koulu on aloitteellinen kodin ja koulun välisessä yhteistyössä
- on tärkeää olla yhteydessä kotiin heti, kun oppilaalla ilmenee oppimisen ja koulunkäynnin ongelmia

Tukiopetus

- oppilaalla on oikeus saada tukiopetusta (PL16§)
- tukiopetusta annetaan, kun oppilas on tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan tai muutoin tarvitsee lyhytaikaista tukea
- tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan
- tukiopetus on erityttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilölliset tehtävät, yksilöllinen ajankäyttö ja ohjaus
- aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa, ja heille tulee antaa tietoa tukiopetuksen järjestämisestä.
- Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan koulumenestyksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten koulupäivien aikana tai niiden ulkopuolella.
- Tukiopetusta voi antaa muukin opettaja kuin oppilaan oma luokanopettaja/luokanohjaaja, aineenopettaja
- Tukiopetuksen antaminen kirjataan Wilmaan oppilaan tuki-välilehdelle

Aamu- ja iltapäivätoiminta 0-2 lk

- sivistystoimi vastaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta, jota järjestetään 0-2 -luokkalaisille

Kerhotoiminta

- kerhotoiminnan tavoitteena on tukea oppilaan monipuolista kasvua ja kehitystä

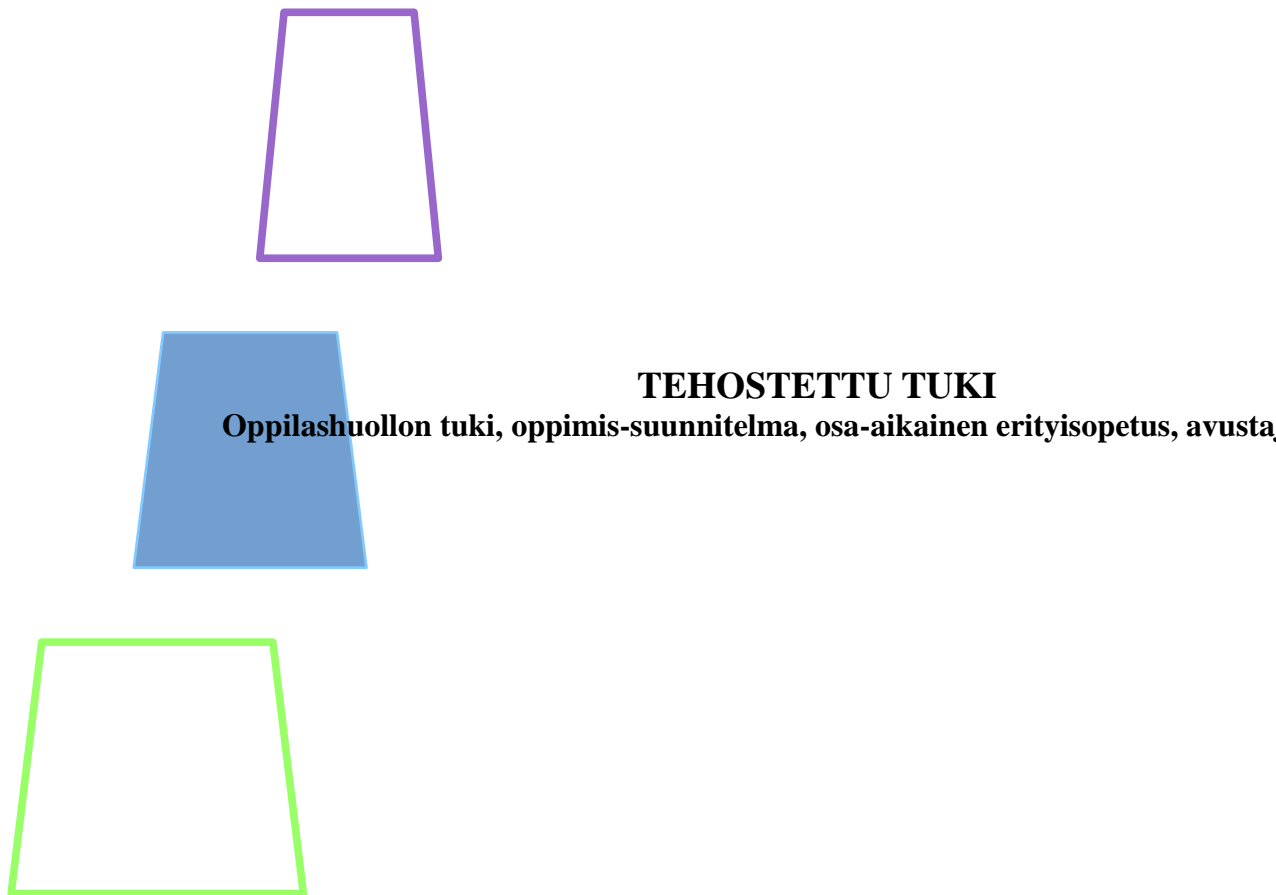
Muita yleisen tuen muotoja

- **joustavat ryhmittelyt**
  - oppilaiden sijoittaminen luokassa
  - erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen
  - oppilaiden jakaminen ryhmiin opinnoissa etenemisen mukaisesti
    - * yhteistyössä rinnakkaisluokan opettajan ja/tai erityisopettajan kanssa oppiainekohtaisesti
  - ”palkkitunnit”
    - * rinnakkaisluokilla on samaa oppiainetta lukujärjestyksessä samaan aikaan, jolloin se mahdollistaa oppilaiden joustavan ryhmittelyn ja/tai samanaikaisopetuksen
- **oppilaan ohjaus**
  - jokaisen opettajan tehtävänä on ohjata tukea tarvitsevaa oppilasta koulunkäynnissä ja eri oppiaineiden opiskelussa
- **ohjaus- ja tukipalvelut**
  - tukioppilastoiminta
  - oppilaskuntatoiminta
  - oppimis- ja ohjauskeskusten palveluista tehdään hallintopäätös
- **oppilashuollon tuki**
  - Oppilas- ja opiskelijahuolto Kauhavalla -käsikirja
- **oppimissuunnitelma**
  - tarvittaessa henkilökohtaisen oppimisen tueksi
  - erityiset opetusjärjestelyt
  - auttaa oppilasta sitoutumaan tavoitteelliseen opiskeluun

- oppilaan kehityksen seuranta
- voidaan tehdä halutessa luokan jokaisella oppilaalle
- lahjakkaan oppilaan oppimissuunnitelma
- maahanmuuttajataustaisen oppilaan oppimissuunnitelma
- vuosiluokkaan sitomattoman oppilaan oppimissuunnitelma
- joustavan opetuksen oppilaan oppimissuunnitelma
- lomakepohja Wilmassa oppilaan tuki-välilehdellä

II TEHOSTETTU TUKI

Oppilaan tarvitsema tuki on säännöllistä ja pitkäjänteistä.
Käytössä on samanaikaisesti useita tukimuotoja.

Kun tehostettua tukea ollaan aloittamassa tai lopettamassa tehdään pedagoginen arvio, jonka laativat oppilaan opettaja tai opettajat yhteistyössä, erityisopettajan konsultaatio. **HUOM!** Asiakirjaan ei kirjata diagnooseja eikä referoida lausuntoja. Pedagogisen asiakirjan liitteenä ei saa olla asiantuntijalausuntoja. Pedagoginen arvio -lomake on Wilmassa. Pedagoginen arvio käsitellään moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöstön kanssa (opettaja, erityisopettaja ja terveydenhoitaja/kuraattori/psykologi). Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa on tärkeää.

KESKEISET TEHOSTETUN TUEN MUODOT

Tehostetun tuen toteuttaminen ja järjestäminen kuvataan oppimissuunnitelmassa.

Oppimissuunnitelma

- oppilaalle annettava tuki
- laatumisen, tarkistamisen ja arvioinnin päävastuu oppilasta opettavalla opettajalla/opettajilla, erityisopettajan konsultaatio, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa
- jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet ne kirjataan oppimissuunnitelmaan
- laaditaan viimeistään kuukauden kuluessa pedagogisen arvion käsittelystä
- oppimissuunnitelma tarkistetaan viimeistään lokakuun loppuun mennessä (vko 44)

- oppimissuunnitelman arviointi vko 12 mennessä
- muista käydä kirjaamassa oppimissuunnitelman arviointiosio Wilmaan
- jos oppilaalle määritellään opiskelun erityiset painoalueet, ne kirjataan oppimissuunnitelmaan
- maahanmuuttajataustaisen oppilaan oppimissuunnitelma
- lomakepohja on Wilmassa oppilaan tuki-välilehdellä

Osa-aikainen erityisopetus

- oppilaalla on oikeus saada osa-aikaista erityisopetusta (PL 16§)
- muun opetuksen ohessa pienryhmässä tai yksilöllisesti tai samanaikaisopetuksena erityisopettaja luokanopettajan/aineenopettajan työparina
- toimitaan suunnitelmallisesti oppimisen ja koulunkäynnin ongelmatilanteissa
  - puheen- ja kielenkehityksen häiriöt
  - oppimisvaikeudet oppiaineissa
  - vaikeudet opiskelutaidoissa
  - vaikeudet vuorovaikutustaidoissa
  - vaikeudet koulunkäynnissä
  - tarkkaavaisuuden ja oman toiminnan ohjaamisen ongelmat
- säännöllisesti tai jaksottain tarpeen mukaan

Opiskelun erityiset painoalueet

- opettaja määrittelee vuosiluokan keskeisimmät ydinsisällöt
- väliaikainen
- arviointi yleisen oppimäärän mukaan
- kirjataan HOJKS:iin

Avustajapalvelut

- tilapäistä/osittaista tukea oppilaan tuen tarpeen ja luokan kokonaistilanteen mukaan
- tuki vahvempaa kuin yleisessä tuessa

Ohjaus- ja tukipalvelut

- koulutus, materiaalit, ohjauskäynnit, konsultaatio ja tukijaksot (esim. VALTERI - palveluverkosto)
- tuen tarpeen alueita mm. autismin kirjo, kieli ja kommunikaatio, kuuleminen, näkeminen, liikkuminen ja motoriikka, neurologiset sairaudet, pitkäaikaissairaudet
- oppimis- ja ohjauskeskusten palveluista tehdään hallintopäätös

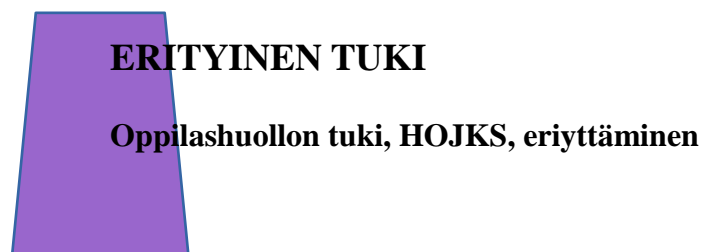
Muita tehostetun tuen muotoja

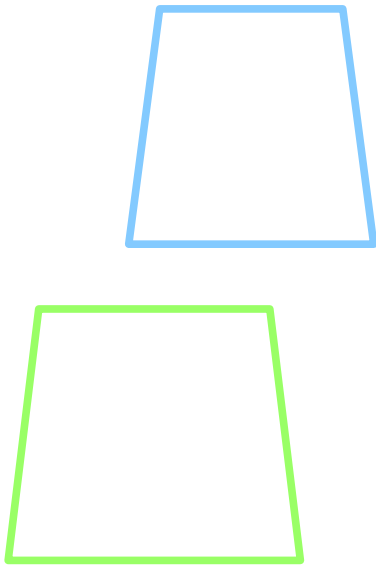
- **eriyttäminen**
- aika
  - * pääsääntöisesti muun luokan mukaan, suhteutetaan oppimissuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Tavoitteet/sisällöt yleisopetuksen opetussuunnitelman mukaan.
  - * aihe ja tapauskohtaisesti käytetään enemmän aikaa, mm. perusasioiden osalta sekä kokeissa

- oppiaines: syvyys, laajuus, sisällöt, materiaalit
  - * opetuksen erityiset painoalueet
- apu- ja havaintomateriaalin käyttö
- menetelmät
  - * koejärjestelyjen eriyttäminen
  - * visualisointi, monikanavainen opetus
- opetusjärjestelyt
  - * pääosin omassa luokassa
  - * joustavat ryhmittelyt
  - * ”palkkitunnit”
- **oppilaan ohjaus**
- tarvitsee usein yksilöllistä ohjausta
- **tukiopetus**
- kts. tukiopetus yleisessä tuessa
- **apuvälineet**
- kohdentuvat tukea tarvitsevaan alueeseen mm. kiilatyyny, rannetuki, painoliivi
- erityisistä apuvälineistä tehdään hallintopäätös
- **oppilashuollon tuki**
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki yhteistyössä huoltajien kanssa
- oppilashuollon henkilöstön konsultaatio
- täydentää oppimisen ja koulunkäynnin tuen muotoja

III ERITYINEN TUKI

Oppilaan tarvitsema tuki on kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista. Käytössä voi olla samanaikaisesti useita tukimuotoja.

Kun erityistä tukea ollaan aloittamassa tehdään pedagoginen selvitys, jonka laativat oppilaan opettaja tai opettajat yhteistyössä, erityisopettajan konsultaatio. HUOM! Asiakirjaan ei kirjata diagnooseja eikä referoida lausuntoja. Pedagogisen asiakirjan liitteenä ei saa olla asiantuntijalausuntoja. Ennen erityisen tuen päätöstä kuullaan oppilasta ja huoltajaa Erityisen tuen päätöksen tekee sivistysjohtaja. Pedagoginen selvitys -lomake on Wilmassa.

KESKEISET ERITYISEN TUEN MUODOT

Erityisen tuen toteuttaminen ja järjestäminen kuvataan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa.

HOJKS

- laatii opettaja/opettajat, erityisopettajan konsultaatio, yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa
- tarkistetaan lokakuun loppuun mennessä (vko 44)
- HOJKS:n arviointi vko 12 mennessä
- muista käydä kirjaamassa HOJKS:n arviointi Wilmaan
- uudet HOJKS:t valmiina viimeistään kuukauden kuluessa erityisen tuen päätöksestä
- lomake on Wilmassa oppilaan tuki-välilehdellä
- tarkistetaan tarvittaessa vastaamaan erityisen tuen päätöstä

Eriyttäminen

- HOJKS:ssa määriteltyjen tavoitteiden mukaan

- aika, oppiaineiden syvyys ja laajuus, menetelmät, työtavat ja materiaalit, oppisisällöt, oppimisympäristö sekä opetusjärjestelyt

Oppiaineen yksilöllistäminen

- arvioidaan jokaisen oppiaineen kohdalla erikseen
- kun yksilöllistettyjä oppiaineita lisätään tai vähennetään, tehdään uusi pedagoginen selvitys ja sen pohjalta uusi erityisen tuen päätös
- HOJKS tarkistetaan vastaamaan uutta erityisen tuen päätöstä

Opiskelun erityiset painoalueet

- opettaja määrittelee vuosiluokan keskeisimmät ydinsisällöt
- väliaikainen
- arviointi yleisen oppimäärän mukaan
- kirjataan HOJKS:iin

Muita erityisen tuen muotoja

- **kokoaikainen erityisopetus**
- **apuvälineet**
- kommunikointi, liikkuminen, päivittäinen toiminta
- **avustajapalvelut**
- **ohjaus- ja tukipalvelut**
- palveluverkosto (VALTERI)
- Tikoteekki
- Datero
- **oppilaan ohjaus**
- **osa-aikainen erityisopetus**
- **aamu- ja iltapäivätoiminta**
- **kerhotoiminta**
- **pidennetty oppivelvollisuus**
- pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset tai vaikeasti sairaat oppilaat
- jos oppilas ei täytä yllä olevaa kriteeriä, pidennyksen tarve arvioidaan uudelleen
- **toiminta-alueittain opetus**
- **oppilashuollon tuki**
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki yhdessä huoltajien kanssa
- oppilashuollon henkilöstön konsultaatio
- täydentää oppimisen ja koulunkäynnin tuen muotoja

- **oppilaan vapauttaminen oppimäärän suorittamisesta (PL 18 §)**

